JUSTITSMINISTERIET

Udkast

Dato: 25. november 2026
Kontor: Proces- og Insolvensretskontoret
Sagsnr.: 2026-04748
Dok.: 4266615

Forslag
til
Lov om ændring af retsplejeloven og lov om tv-overvågning m.v.
(Anvendelse af lydoptagelse med henblik på automatisk transskribering til indførsler i retsbogen, ændringer af reglerne om afgørelser om dommeres inhabilitet og om antallet af dommere samt om oplysningspligt i forbindelse med tv-overvågning)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1298 af 7. november 2025, som ændret ved § 1 i lov nr. 1765 af 29. december 2025, § 2 i lov nr. 263 af 11. februar 2026 og § 19 i lov nr. 764 af 8. september 2026, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 5, stk. 2, 1. pkt.,* ændres »62« til: »64«.

2. I *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* ændres »38« til: »39«.

3. I *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* ændres »39« til: »40«.

4. I *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* ændres »40« til: »41«.

5. I *§ 9, stk. 2,* ændres »42« til: »41«.

6. I *§ 9, stk. 12, 1. pkt.,* ændres »44« til: »40«.

7. Efter § 33 indsættes:
»**§ 33 a.** Det, der passerer under retsmødet, lydoptages med henblik på automatisk transskribering til brug for indførsler i retsbogen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Rettens formand kan bestemme, at der ikke skal ske lydoptagelse og automatisk transskribering som nævnt i stk. 1.

Stk. 3. Lydoptagelse og transskribering efter stk. 1 udgør et internt arbejdsredskab for retten, jf. retsplejelovens § 41 d, stk. 3.

Stk. 4. Medmindre højere straf er forskyldt efter lovgivningen i øvrigt, straffes med bøde den, der uberettiget videregiver lydoptagelser eller transskriberinger, som er foretaget i medfør af stk. 1.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af lydoptagelse og transskribering efter stk. 1, herunder om tekniske krav, sikkerhed, adgang for rettens personale samt opbevaring og sletning.«

8. I *overskriften* til *kapitel 5* udgår »eller kan«.

9. I *§ 62, stk. 2, 2. pkt.,* udgår »ikke«.

10. I *§ 64* indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:
»Er kendelsen afsagt af den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, kan kære ske uden særlig tilladelse.«

11. I *§ 66* indsættes som *stk. 3:*
»*Stk. 3.* Sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager deltager ikke i afgørelser om habilitet.«

12. I *§ 133, stk. 4, 2. pkt.,* ændres »sagkyndige dommere« til: »sagkyndige retsmedlemmer«.

§ 2

I lov nr. 1765 af 29. december 2025 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om ægtefælleskifte m.v. og forskellige andre love (Forhøjelse af antallet af dommere og digital behandling af straffesager og sager om forebyggende rekonstruktion, rekonstruktion, konkurs, gældssanering og ægtefælleskift m.v.) foretages følgende ændringer:

1. *§ 1, nr. 1 og 2*, ophæves.

§ 3

I lov om tv-overvågning, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 24. februar 2023 som ændret senest ved § 4 i lov nr. 734 af 20. juni 2025 foretages følgende ændringer:

1. I *§ 3 b,* ændres »artikel 14« til: »artikel 13«.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2027, jf. dog stk. 2.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af § 1, nr. 3, 4 og 7.
Stk. 3. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at § 1, nr. 7, efter bestemmelsens ikrafttræden, jf. stk. 2, ikke finder anvendelse eller finder anvendelse på et senere tidspunkt end bestemmelsens ikrafttræden i bestemte retskredse og retsinstanser eller for bestemte sagstyper, herunder kan Domstolsstyrelsen fastsætte regler om, at § 1, nr. 7, efter bestemmelsens ikrafttræden ikke længere finder anvendelse i bestemte retskredse og retsinstanser eller for bestemte sagstyper.

§ 5

Lovens § 4 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning
2.	Lovforslagets hovedpunkter
2.1.	Anvendelse af lydoptagelse med henblik på transskribering til indførsler i retsbogen
2.1.1.	Gældende ret
2.1.2	Justitsministeriets overvejelser
2.1.3.	Den foreslåede ordning
2.2.	Justering af antallet landsdommere, byretsdommere og puljedommere
2.2.1.	Gældende ret
2.2.2.	Justitsministeriets overvejelser
2.2.3.	Den foreslåede ordning
2.3.	Afgørelser om dommeres habilitet
2.3.1.	Gældende ret
2.3.2.	Justitsministeriets overvejelser
2.3.3.	Den foreslåede ordning
2.4.	Ændring af regler om behandling af personoplysninger
2.4.1.	Gældende ret
2.4.2.	EU-Domstolens dom af 18. december 2025 i sag nr. C-422/24 (Storstockholms Lokaltrafik)
2.4.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

3.	Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven
4.	Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5.	Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6.	Administrative konsekvenser for borgerne
7.	Klimamæssige konsekvenser
8.	Miljø- og naturmæssige konsekvenser
9.	Forholdet til EU-retten
10.	Hørte myndigheder og organisationer m.v.
11.	Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget indeholder for det første en ændring af retsplejelovens regler om antallet af dommere ved domstolene.

Den daværende regering (Socialdemokratiet, Venstre, Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige indgik den 22. november 2023 en aftale om domstolenes økonomi 2024-2027.

Det fremgår af aftalen, at aftalepartierne er enige om at give domstolene mulighed for at ansætte flest mulige kvalificerede dommere inden for aftalens økonomi med henblik på at nedbringe sagsbunkerne for alle typer af straffesager og civile sager.

Som led i opfølgningen på aftalen er der gennemført flere justeringer i antallet af dommere ved landets domstole, senest ved lov nr. 1765 af 29. december 2025, med henblik på at forhøje antallet af landsdommere ved Vestre Landsret og byretsdommere.

Med nærværende lovforslag foreslås det at justere antallet af dommere, således at der foretages en opnormering af antallet af dommere ved Østre

Landsret med to dommere og ved Vestre Landsret med én dommer, samt at antallet af dommere ved Københavns Byret nedjusteres med én dommer.

Det foreslås desuden at justere antallet af puljedommere, der kan udnævnes ved byretterne fra 44 dommere til 40 dommere. Ændringen er første skridt i at nedbringe antallet heraf til 25 dommere senest ved udløbet af flerårsaftaleperioden, som det er blevet forudsat ved udvidelserne af puljedommerordningen ved henholdsvis lov nr. 1553 af 12. december 2023 og lov nr. 1465 af 10. december 2024.

Med lovforslaget lægges der desuden op til at indføre adgang til at foretage lydoptagelse af retsmøder med henblik på transskribering til brug for indførsler i retsbogen. Denne del af lovforslaget har til formål at modernisere og lette domstolenes arbejdsgange i forbindelse med udarbejdelsen af retsbøger.

Lovforslaget tager afsæt i et ønske om at understøtte domstolenes eksisterende arbejdsgange ved anvendelse af moderne teknologiske hjælpemidler, herunder AI-teknologier. Med forslaget lægges der op til at indføre en ordning, hvorefter det, der passerer under retsmøder, lydoptages med henblik på automatisk transskribering til brug for udarbejdelsen af retsbogsindførsler som et internt arbejdsredskab for retten.

Lovforslaget har derudover til formål at justere reglerne om behandlingen af indsigelser mod en dommers habilitet. Det foreslås, at når retten består af flere dommere, skal en dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, ikke deltage i rettens afgørelse om den pågældendes habilitet. Det foreslås endvidere, at når en dommer – i tilfælde, hvor retten består af én dommer – træffer afgørelse om, at den pågældende ikke er inhabil, skal afgørelsen kunne kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Forslagene er begrundet i hensynet til retten til en upartisk domstol efter artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Endelig lægges der med lovforslaget op til at ændre § 3 b i tv-overvågningsloven om oplysningspligten ved indsamling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning, således at bestemmelsen bringes i overensstemmelse med EU-Domstolens praksis, hvoraf det følger, at indsamling af personoplysninger gennem tv-overvågning skal betragtes som personoplysninger indhentet hos den registrerede omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 13.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Anvendelse af lydoptagelse med henblik på transskribering til indførsler i retsbogen

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Udformningen af retsbøger

Retsplejelovens kapitel 3 regulerer retsbøger og sagens dokumenter og fastlægger rammerne for udformningen af den officielle beskrivelse af retsmøders forløb, som domstolene har ansvaret for. Retsbogen danner et centralt grundlag for domsafsigelsen samt vurderingen af et eventuelt ankegrundlag.

Det fremgår af retsplejelovens § 33, stk. 1, at justitsministeren er bemyndiget til at fastsætte regler om, hvilke retsbøger der skal føres ved de forskellige retter, samt om retsbøgernes autorisation, indretning og førelse. Denne bemyndigelse er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 253 af 13. maj 1976 om retsbøger, anvendelse af diktafon under retsmøder m.v. (retsbogsbekendtgørelsen), som bl.a. fastsætter, at der ved domstolene skal føres forskellige typer retsbøger, herunder bl.a. dombog og retsbog.

Efter retsplejelovens § 33, stk. 2, kan justitsministeren desuden fastsætte regler om gennemførelsen af billed- og lydoptagelse, jf. § 186, stk. 3, og om opbevaring og sletning af sådanne optagelser. Bemyndigelsen er endnu ikke udnyttet. Det bemærkes, at selve spørgsmålet om, hvorvidt der skal ske billed- eller lydoptagelse af forklaringer, er reguleret specifikt i retsplejeloven, jf. nedenfor om lovens § 186, stk. 3-6. Bemyndigelsen kan således alene anvendes til at fastsætte regler om *gennemførelsen* af billed- og lydoptagelse.

Bestemmelsen blev indført ved § 1, nr. 8, i lov nr. 538 af 8. juni 2006. Af bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslaget til loven, lovforslag nr. L 168 som fremsat den 1. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5339, fremgår, at justitsministeren med hjemmel i bestemmelsen bl.a. vil kunne fastsætte regler om, hvor længe optagelser af forklaring skal opbevares. Det bemærkes i den forbindelse, at det i første omgang var hensigten at fastsætte, at optagelserne skal opbevares i 1 år efter sagens endelige afgørelse, og at de derefter skulle slettes, samt at eventuelle senere indhøstede erfaringer ville kunne give anledning til en anden ordning.

Retsplejelovens § 34 fastlægger de grundlæggende krav til, hvilke oplysninger der skal indgå i retsbogen. Efter bestemmelsen skal der i retsbogen optages beretning om alle retshandlinger. Retsbogen skal bl.a.

indeholde oplysninger om tid og sted for retsmødet, sagens nummer, parternes navne samt navnene på de personer, der deltager i retsmødet som dommere, nævninger, domsmænd, sagkyndige retsmedlemmer, protokolfører og retsvidner. Det skal endvidere fremgå, om retsmødet har været offentligt eller afholdt for lukkede døre.

Retsplejelovens § 35 uddyber kravene til retsbogens udformning. Retsbogen skal indeholde en kort fremstilling af forhandlingerne, jf. stk. 1. Parternes påstande, begæringer og indsigelser skal som udgangspunkt optages fuldstændigt, medmindre de fremgår af skriftlige dokumenter, der overgives til retten, i hvilket tilfælde en henvisning er tilstrækkelig, jf. stk. 2. Retsbogen indeholder derimod som udgangspunkt ikke en ordret gengivelse af parternes foredrag eller procedurer, medmindre dette udtrykkeligt bestemmes, jf. stk. 3.

Retsbogen udformes således som et sammenfattende referat af det væsentlige, der er passeret under retsmødet, udarbejdet på rettens ansvar.

Retsformanden har det overordnede ansvar for retsbogens indhold, mens den praktiske udarbejdelse kan foretages af retsformanden selv eller af rettens medarbejdere.

I praksis føres der i almindelighed under retsmødet notater over de relevante forhold, som senere indarbejdes i retsbogen. Notaterne kan føres skriftligt eller ved diktat. Retsbogsbekendtgørelsens § 7 giver mulighed for, at det, der passerer under retsmødet, efter rettens formands bestemmelse helt eller delvist kan dikteres til diktafon. Et sådant diktat indskrives i retsbogen. Først når retsbogen er udfærdiget og underskrevet, må diktatet slettes.

Den konkrete fremgangsmåde ved udarbejdelsen af retsbogen kan variere mellem de enkelte retter og mellem sagstyper.

2.1.1.2. Adgangen til lydoptagelse af forklaringer under retsmøder

Ved § 1, nr. 66 og 67, i lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreformen) blev der indsat bestemmelser i retsplejelovens § 186, henholdsvis stk. 1, 3. pkt., samt stk. 3–6, om adgang til billed- og lydoptagelse af indenretslige forklaringer. Bestemmelserne træder i kraft på et tidspunkt, der fastsættes af justitsministeren, jf. § 106, stk. 3, 1. pkt., i ændringsloven. Justitsministeren

har endnu ikke fastsat bestemmelse derom, og ændringerne er således ikke trådt i kraft.

Ved besvarelse af 11. september 2026 af spørgsmål nr. 32 (alm. del) fra Folketingets Retsudvalg oplyste Justitsministeriet, at spørgsmålet om at sætte reglerne om billed- og lydoptagelse i civile sager i kraft bliver rejst fra tid til anden og indgår i Justitsministeriets løbende overvejelser, jf. Retsudvalget 2025-26 (2. samling), alm. del, endeligt svar på spørgsmål 32.

Det fremgår af § 186, stk. 3, 1. pkt., at retten kan bestemme, at der skal ske billed- eller lydoptagelse af en indenretlig vidneforklaring. Afgives forklaringen før hovedforhandlingen, skal optagelsen så vidt muligt ske som billedoptagelse, jf. bestemmelsens 2. pkt. Bestemmelsen i 1. pkt. gælder både før hovedforhandlingen og under hovedforhandlingen.

Efter § 186, stk. 4, har en part adgang til at gennemse billed- og lydoptagelser, medmindre parten ikke havde adgang til at overvære vidneforklaringen. Gennemsyn kan ske hos retten eller hos partens advokat. Billed- og lydoptagelser, som er foretaget i medfør af stk. 3, er i øvrigt ikke genstand for aktindsigt.

Reglerne i retsplejelovens § 186, stk. 3-6, er endnu ikke sat i kraft.

Det fremgår af § 186, stk. 2, 3. pkt., at hvis der sker billed- eller lydoptagelse af vidneforklaringer, kan retten bestemme, at der ikke skal ske optegnelse i retsbogen. Udgangspunktet er således, at en forklaring bør protokolleres, selv om der sker billed- eller lydoptagelse af forklaringen. Det er forudsat i lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen, at parternes synspunkter bør tillægges betydelig vægt ved en eventuel overvejelse om at undlade protokollering af en forklaring, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 66 (§ 186, stk. 2, 3. pkt.) i lovforslag nr. L 168 som fremsat den 1. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5360.

I § 186, stk. 5, er det fastsat, at den, der uberettiget videregiver billed- eller lydoptagelser, som er foretaget i medfør af stk. 3, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter lovgivningen i øvrigt. Efter stk. 6 kan der forlanges betaling for tilvejebringelse af en udskrift af vidneforklaringen, når der anmodes om aktindsigt i en forklaring.

Efter retsplejelovens § 32, stk. 1, er det forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader

det. Det følger desuden af bestemmelsens 2. pkt., at offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Retten kan i øvrigt på ethvert tidspunkt under sagen forbyde offentlig gengivelse af billeder og lyd, der er optaget under et retsmøde, jf. 3. pkt. Overtrædelse af forbuddet mod optagelse og transmission af billede og lyd i retsmøder straffes efter retsplejelovens § 32 b, stk. 1, med bøde.

Ved lov nr. 652 af 15. juni 2010 om ændring af retsplejeloven (gengivelse af forklaringer i straffesager og justering af landsdommernormering) blev retsplejelovens §§ 711–714 om lydoptagelser i straffesager indført. Med indførelsen af disse bestemmelser blev der etableret en særskilt og udtømmende regulering af lydoptagelser i straffesager, og anvendelsesområdet for retsplejelovens § 186, stk. 3–6, blev som følge heraf begrænset til alene at omfatte borgerlige sager.

Retsplejeloven indeholder således i dag en særskilt regulering af anvendelsen af lydoptagelser i straffesager i §§ 711-714. Bestemmelserne udgør en samlet og udtømmende regulering af adgangen til at foretage og anvende lydoptagelser i straffesager.

Det fremgår af retsplejelovens § 711, stk. 1, at der som udgangspunkt skal foretages lydoptagelse af forklaringer, der i byretten afgives under hovedforhandlingen, i tilståelsessager, jf. retsplejelovens § 831, og i sager om tiltalefrafald, jf. retsplejelovens § 723. Efter stk. 2 kan rettens formand bestemme, at der ikke skal ske lydoptagelse af en forklaring afgivet i et retsmøde som nævnt i stk. 1. Efter stk. 3 kan rettens formand bestemme, at der skal ske lydoptagelse af forklaringer afgivet i retsmøder, der ikke er omfattet af stk. 1. Rettens formand kan i øvrigt bestemme, at der ved lydoptagelse efter stk. 1 og 3 tillige optages billede, jf. stk. 4. Det er i lovforslagets bemærkninger anført, at der er lagt op til en fleksibel ordning, hvorefter retten kan fravige hovedreglen om lydoptagelse ved hovedforhandlingen m.v. og tilsvarende kan anvende lydoptagelse ved andre retsmøder, herunder i landsretten, alt efter hvad der i det konkrete tilfælde skønnes mest hensigtsmæssigt, jf. pkt. 1.2 i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 186 som fremsat den 26. marts 2010, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 186 som fremsat, side 4.

Det fremgår derudover af retsplejelovens § 712, stk. 1, at i de tilfælde, hvor der sker lyd- eller billedoptagelse af en forklaring, skal indholdet af forklaringen som udgangspunkt ikke protokolleres, dvs. optages i retsbogen, og forklaringer medtages som udgangspunkt kun i dommen i det omfang,

det er nødvendigt at gengive forklaringerne i begrundelsen for dommen, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 186 som fremsat, side 4. Forklaringerne kan dog, jf. § 712, stk. 1, optages i retsbogen, hvis (1) rettens formand bestemmer det, (2) sigtede, tiltalte, forsvareren eller anklagemyndigheden anmoder om det, (3) en dom ankes, et spørgsmål i sagen indbringes for højere ret, eller der indgives ansøgning til procesbevillingsnævnet, eller (4) der gives aktindsigt i medfør af § 41 d i indførsler i retsbogen vedrørende en forklaring.

Det fremgår af § 713, stk. 1, 1. pkt., at sigtede eller tiltalte har adgang til at se eller høre en billed- eller lydoptagelse af en forklaring, medmindre sigtede eller tiltalte ikke har adgang til at gøre sig bekendt med forklaringen. Efter bestemmelsens 2. pkt. kan sigtede eller tiltalte efter rettens nærmere bestemmelse se eller høre billed- eller lydoptagelsen hos retten eller forsvareren. Forsvareren kan få udleveret en kopi af billed- eller lydoptagelsen og lade sigtede eller tiltalte se eller høre optagelsen. Det fremgår af stk. 2, at den, der efter retsplejelovens §§ 41 f eller 41 g kan gives aktindsigt i indførsler i retsbogen vedrørende en forklaring, der er lydoptaget efter § 711 uden at være optaget i retsbogen, kan høre optagelsen hos retten, medmindre retten finder det betænkeligt. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om opgørelsen af udgifterne ved tilvejebringelsen af afskrifter. Det fremgår derudover af stk. 4, at billed- og lydoptagelser i øvrigt ikke er genstand for aktindsigt, og af stk. 5, at uberettiget videregivelse af billed- eller lydoptagelser kan straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter lovgivningen i øvrigt.

Ifølge § 714 kan rettens formand i tilfælde, hvor der efter § 711 kan ske lydoptagelse af selve forklaringen, bestemme, at rettens gengivelse (referat) af en forklaring lydoptages. Det indebærer, at rettens formand dikterer forklaringen i retsmødet. Diktatoptagelse kan ske såvel i tilfælde, hvor der samtidig sker lydoptagelse af forklaringen, som i tilfælde, hvor dette ikke sker.

Endelig bemærkes det, at retsplejelovens § 32 forbyder optagelse eller transmission af billede og lyd i retsmøder. Retten kan dog undtagelsesvis give tilladelse hertil. Bestemmelsen regulerer ikke rettens egen optagelse (eller transmission) af billede og lyd.

2.1.1.3. Aktindsigt i retsbøger

Retsplejelovens kapitel 3 a (§§ 41-41 h) regulerer spørgsmålet om aktindsigt i rettens dokumenter. Bestemmelsen i § 41 d omhandler bl.a. retsbøger. Reglerne blev indført ved lov nr. 215 af 31. marts 2004.

Retsbogen udgør en del af sagens dokumenter og er som udgangspunkt omfattet af retsplejelovens regler om aktindsigt. Det følger af retsplejelovens § 41 d, stk. 1, at personer med en individuel og væsentlig interesse i et konkret retsspørgsmål kan forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der vedrører en borgerlig sag eller en straffesag, herunder indførsler i retsbøgerne. Det er dog en betingelse, at dokumenterne har betydning for vurderingen af det pågældende retsspørgsmål. Vurderingen af, om aktindsigt kan meddeles, foretages konkret i forhold til det enkelte dokument.

Retten til aktindsigt omfatter efter § 41 d, stk. 3, ikke interne dokumenter. Som interne dokumenter anses (1) dokumenter, der ikke af givet til udenforstående, (2) voteringsprotokoller og andre referater af rettens rådslagninger og afstemninger, og (3) brevveksling mellem forskellige enheder inden for politiet og anklagemyndigheden. Et dokument kan kun anses for et internt arbejdsdokument efter stk. 3, nr. 1, hvis det ikke er videregivet til nogen uden for henholdsvis retten eller politiet/anklagemyndigheden.

I bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslaget nævnes som eksempler på interne dokumenter for retternes vedkommende udkast til retsbogførsler eller retsafgørelser, som udelukkende anvendes af retten selv, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 15 (§ 41 d) i lovforslag nr. L 23 som fremsat den 8. oktober 2003, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 634. Derudover fremhæves notater, som en dommer eller anden medarbejder ved retten foretager i forbindelse med sagens behandling, og som udelukkende anvendes af retten selv. Sådanne dokumenter vil således som udgangspunkt allerede i dag være undtaget fra aktindsigt efter retsplejelovens § 41 d, stk. 3.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.2.1. Behovet for anvendelsen af tale-til-tekst teknologi

Domstolene har i de senere år oplevet et stigende arbejdspres, bl.a. som følge af et øget antal sager, større sagskompleksitet og skærpede krav til sagsbehandlingens effektivitet. Samtidig er retsbogsføringen fortsat en central og uundværlig del af domstolenes opgavevaretagelse, idet retsbogen indeholder en beskrivelse af retsmødets forløb og rettens beslutninger.

Efter gældende praksis er det i vidt omfang dommeren, der under retsmødet fører noter til brug for den efterfølgende udarbejdelse af retsbogsindførsler. Denne samtidige notetagning sker parallelt med retsledelsen og stiller betydelige krav til dommerens opmærksomhed under retsmøder, ligesom det unødigt kan forlænge retsmøder. Arbejdsgangen indebærer endvidere, at en væsentlig del af arbejdet med retsbogsføringen først udføres efter retsmødets afslutning på baggrund af de noter, der er taget under mødet.

Der findes i dag ikke regler om lydoptagelse og automatisk transskribering af det, der passerer under retsmødet, til brug for retsbogsindførsler. Hjemlen til lydoptagelse i retten efter § 186, stk. 3-6, og §§ 711-714, i henholdsvis civile sager og straffesager, vedrører alene optagelse af forklaringer og omfatter således ikke hele retsmødets forløb.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at moderne teknologi i form af automatisk tale-til-tekst-transskribering, herunder ved brug af AI-teknologier, vil kunne understøtte domstolenes arbejde ved at begrænse behovet for notetagning under retsmøder og reducere det efterfølgende tidsforbrug ved udarbejdelsen af retsbogen.

2.1.2.2. Adgang til aktindsigt i lydoptagelser og transskriberinger

Lydoptagelser og automatiske transskriberinger, der foretages som led i ordningen, vil kunne indeholde oplysninger, som har relevans for den konkrete sag. Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at lydoptagelser og transskriberinger, der foretages som led i ordningen, må anses som udkast og interne arbejdsdokumenter, der funktionelt svarer til den notetagning eller det diktat, som dommere eller rettens medarbejdere i dag foretager under retsmødet til brug for den efterfølgende udarbejdelse af retsbogen. Lydoptagelserne og transskriberingerne tjener alene som et forberedende og midlertidigt grundlag for rettens udarbejdelse af retsbogsindførsler.

Materialet vil efter sin karakter som udgangspunkt være undtaget fra retten til aktindsigt som interne dokumenter efter de gældende regler i retsplejelovens § 41 d, stk. 3. Det er dog efter Justitsministeriets opfattelse mest hensigtsmæssigt at fastslå udtrykkeligt i de foreslåede bestemmelser om adgang til lydoptagelse med henblik på transskription af forklaringer under retsmøder, at de omhandlede dokumenter er interne arbejdsdokumenter.

Den foreslåede ordning ændrer ikke på, at der kan søges om aktindsigt i indførsler i retsbogen m.v. efter reglerne i retsplejelovens kapitel 3 a.

2.1.2.3. Uberettiget videregivelse af lydoptagelser og transskriberinger

Justitsministeriet finder det hensigtsmæssigt at sikre, at lydoptagelser og transskriberinger, der frembringes som led i den foreslåede ordning, ikke uberettiget videregives, og at materialet forbliver et internt arbejdsredskab for retten og ikke anvendes eller spredes uden for de rammer, som følger af den foreslåede bestemmelse.

2.1.2.4. Opbevaring, adgang og sletning af lydoptagelser og transskriberinger

Lydoptagelser og transskriberinger bør alene anvendes som et internt arbejdsredskab for retten i forbindelse med udarbejdelsen af retsbogen.

Håndteringen af lydoptagelser og transskriberinger rejser spørgsmål om, hvem der skal have adgang til materialet, hvor længe det bør opbevares, og hvornår det bør slettes. Disse spørgsmål må afvejes i lyset af hensynet til informationssikkerhed og databeskyttelse, men også under hensyntagen til, at materialet alene har en midlertidig funktion som støtte for rettens arbejde.

På denne baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at der bør indsættes en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om opbevaring, adgang og sletning af lydoptagelser og transskriberinger. En sådan bemyndigelse vil gøre det muligt at fastlægge ensartede og klare rammer for håndteringen af materialet på tværs af domstolene og sikre, at ordningen gennemføres på en betryggende og kontrolleret måde.

Bemyndigelsen vil bl.a. kunne anvendes til at fastsætte regler, der begrænser adgangen til lydoptagelser og transskriberinger til relevant personale og sikrer, at adgangen sker under passende tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger. Endvidere vil der kunne fastsættes regler om opbevaringsperioder og sletning, således at materialet alene opbevares, så længe det er nødvendigt til brug for udarbejdelsen af retsbogen. Henset til, at materialet udgør et midlertidigt internt arbejdsredskab for retten, taler dette for fastsættelse af relativt korte slettefrister.

Det forudsattes i forarbejderne til retsplejelovens § 33, stk. 2, der bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om gennemførelse af

billed- og lydoptagelser, jf. § 186, stk. 3, og om opbevaring og sletning af sådanne optagelser, at det var hensigten i første omgang at fastsætte, at optagelserne skulle opbevares i ét år efter sagens endelige afgørelse, og at de derefter skulle slettes, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 67, i lovforslag nr. L 168 som fremsat den 1. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5339. På tilsvarende vis er det Justitsministeriets opfattelse, at lydoptagelse og transskriberinger foretaget som led i den foreslåede ordning, som udgangspunkt bør slettes ét år efter sagens endelige afgørelse.

Samlet set vurderes en bemyndigelsesbestemmelse om opbevaring, adgang og sletning at være nødvendig for at sikre en forsvarlig, ensartet og fleksibel gennemførelse af ordningen.

Det har ikke været muligt at klarlægge de nærmere implementeringskonsekvenser, der måtte være forbundet med lovforslaget. Sådanne implementeringskonsekvenser som datahåndtering og datasikkerhed vil derfor skulle belyses, inden bemyndigelsesadgangen udnyttes. Der kan i øvrigt henvises til afsnit 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en hjemmel i retsplejeloven til, at det, der passerer under retsmøder, lydoptages med henblik på automatisk transskribering til brug for rettens indførsler i retsbogen. Ordningen har til formål at understøtte rettens ledelse og gennemførelse af retsmøder samt at lette arbejdet med den efterfølgende udarbejdelse af retsbogen. Ved efterbehandlingen af retsmødet vil dommeren således kunne støtte sig til den transskriberede tekst ved indførsler i retsbogen.

Ordningen foreslås udformet som en hovedregel, jf. den foreslåede § 33 a, stk. 1, i retsplejeloven, med mulighed for fravigelse efter rettens formands konkrete vurdering, jf. den foreslåede § 33 a, stk. 2. Herved sikres den fornødne fleksibilitet ved tilrettelæggelsen af retsmøder, således at lydoptagelse og automatisk transskribering sker automatisk, men kan undlades i sager eller situationer, hvor dette ikke findes hensigtsmæssigt.

Ordningen er ikke tilsigtet at ændre eller udvide retsbogens funktion eller indhold efter navnlig retsplejelovens §§ 34 og 35, men alene at understøtte domstolenes eksisterende arbejdsgange ved anvendelse af tale-til-tekst-teknologi, herunder ved anvendelse af AI-teknologier. Det bemærkes i den forbindelse, at ordningen ikke har til hensigt at erstatte den hidtidige dokumentation af retsmødets forløb. Lydoptagelser og automatisk

transskribering efter ordningen vil således ikke selvstændigt kunne fungere som retsbog, men vil kunne anvendes som et internt arbejdsredskab for retten som støtte til udarbejdelsen af retsbogen. Den automatiske transskribering vil i denne henseende funktionelt svare til den notetagning eller det diktat, som dommere og rettens medarbejdere i dag foretager under retsmødet, og det er også en forudsætning for anvendelsen af ordningen, at den automatisk genererede transskription gennemgås og kvalitetssikres af retten, før oplysningerne indarbejdes i retsbogen, således at retsbogsindførslerne er korrekte og fyldestgørende.

På denne baggrund foreslås ordningen udformet således, at det præciseres, at lydoptagelser og transskriberinger betragtes som interne arbejdsredskaber for retten, jf. den forslåede § 33 a, stk. 3.

Lydoptagelserne og de automatiske transskriberinger vil således efter deres karakter kunne henføres under retsplejelovens § 41 d, stk. 3 om interne dokumenter. Den foreslåede præcisering har således til formål at skabe klarhed om lydoptagelsernes og transskriberingens status, navnlig henset til, at der er tale om anvendelse af ny teknologi under retsmøder. Retterne vil kunne give adgang til optagelserne efter reglerne om meroffentlighed, jf. retsplejelovens § 41 h.

Det foreslås endvidere, at uberettiget videregivelse af lydoptagelser og transskriberinger, der er foretaget i medfør af bestemmelsen, gøres strafbar, jf. den foreslåede § 33 a, stk. 4, i retsplejeloven.

Forbuddet omfatter enhver uberettiget videregivelse, herunder enhver form for offentliggørelse, af lydoptagelser og tilhørende transskriberinger af det, der er passeret under retsmødet, når materialet er frembragt som led i ordningen med henblik på udarbejdelsen af indførsler i retsbogen. Bestemmelsen vil finde anvendelse, uanset om videregivelsen sker helt eller delvist, og uanset i hvilken form materialet foreligger. Uberettiget videregivelse vil eksempelvis kunne foreligge, hvor en ekstern leverandør af lydoptagerudstyr uden nærmere aftale med retten sælger lydoptagelser til et nyhedsmedie.

Bestemmelsen vil alene angå uberettiget videregivelse af lydoptagelser og transskriberinger, der er lovligt foretaget efter bestemmelsen. For ulovlige optagelser vil de almindelige regler herom fortsat finde anvendelse, herunder retsplejelovens § 32 og § 32 b. Det vil være uden betydning for strafansvaret, om lydoptagelsen eller den automatiske transskribering er foretaget af rettens egne medarbejdere eller efter rettens bestemmelse af en

ekstern leverandør, herunder en fysisk eller juridisk person, der bistår med den tekniske gennemførelse af lydoptagelse og automatisk transskribering.

Overtrædelse af forbuddet om videregivelse af lydoptagelser og transskriberinger kan straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter lovgivningen i øvrigt. Fastsættelsen af straffen vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. straffelovens § 80 og § 50, stk. 3.

Det foreslås derudover, at der indføres en bestemmelse om, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af ordningen med lydoptagelse og automatisk transskribering, herunder om tekniske krav, sikkerhed, adgang for rettens personale samt opbevaring og sletning af lydoptagelser og transskriberinger, jf. den foreslåede § 33 a, stk. 5, i retsplejeloven. Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at der vil kunne stilles krav til de tekniske løsninger, der anvendes, herunder til kvalitet og kompatibilitet med domstolenes eksisterende it-systemer, ligesom der vil kunne fastsættes regler, der sikrer, at adgangen til lydoptagelser og transskriberinger er begrænset til relevant personale og sker under betryggende forhold.

Der vil desuden kunne fastsættes regler om opbevaringsperioder og sletning, således at lydoptagelser og automatiske transskriberinger alene opbevares, så længe det er nødvendigt til brug for udarbejdelsen af retsbogen og i overensstemmelse med gældende databeskyttelsesretlige regler. Henset til, at materialet udgør et internt arbejdsredskab for retten, taler dette for fastsættelse af en relativt kort slettefrist.

Bemyndigelsen vil give mulighed for at fastlægge ensartede rammer for anvendelsen af ordningen på tværs af domstolene.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 (forslaget til en ny § 33 a i retsplejeloven) samt bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2027. Bestemmelsen om lydoptagelse og automatisk transskribering, jf. § 1, nr. 7 (ny § 33 a i retsplejeloven), foreslås dog sat i kraft på et tidspunkt, der fastsættes af justitsministeren. Herved skabes der mulighed for, at ordningen først iværksættes, når de nødvendige tekniske, organisatoriske og administrative forudsætninger er til stede.

Efter bestemmelsens ikrafttræden foreslås det endvidere, at Domstolsstyrelsen bemyndiges til at fastsætte regler om den konkrete anvendelse af ordningen. Bemyndigelsen indebærer, at Domstolsstyrelsen kan beslutte, at ordningen først finder anvendelse på et senere tidspunkt eller slet ikke finder anvendelse i bestemte retskredse, retsinstanser eller for bestemte sagstyper. Tilsvarende kan Domstolsstyrelsen fastsætte, at ordningen ophører med at finde anvendelse i bestemte retskredse eller retsinstanser eller for bestemte sagstyper, hvis dette vurderes hensigtsmæssigt.

Denne udformning giver mulighed for en gradvis og differentieret implementering af ordningen. Ordningen kan således indføres trinvis, eksempelvis ved først at omfatte udvalgte domstole eller bestemte sagstyper, hvor anvendelsen af lydoptagelse og automatisk transskribering vurderes særligt velegnet. Samtidig skabes der mulighed for at tage højde for forskelle i sagstyper, arbejdsgange, teknisk infrastruktur ved de enkelte domstole.

Ikrafttrædelsesmodellen understøtter dermed, at der kan indhentes erfaringer med ordningen i praksis, og at nødvendige justeringer kan foretages undervejs. Dermed sikres den fornødne fleksibilitet til enten at udvide anvendelsen af ordningen, tilpasse den eller bringe den helt eller delvist til ophør, hvis ordningen ikke viser sig hensigtsmæssig.

Der henvises til lovforslagets § 5 (ikrafttrædelsesbestemmelsen) samt bemærkningerne hertil.

2.2. Justering af antallet af landsdommere, byretsdommere og puljedommere

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Der er pr. 1. september 2026 404 udnævnte dommere i Danmark, hvoraf 102 er landsdommere, og hvoraf 276 er byretsdommere.

Retterne ledes af en præsident, og antallet af dommere varierer fra ret til ret. Fordelingen er baseret på beregninger fra Domstolsstyrelsen, der bygger på det vægtede antal civile sager og straffesager ved retterne.

Reglerne om dommernes fordeling ved de enkelte retter findes i retsplejelovens §§ 2, 5, 9 og 14, om hhv. Højesteret, landsretterne, byretterne og Sø- og Handelsretten. Reglerne fik i det væsentlige deres udformning ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 (Politi- og domstolsreformen).

Antallet af landsdommere fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, hvorefter Østre Landsret består af en præsident og mindst 62 andre landsdommere, mens Vestre Landsret består af en præsident og mindst 38 andre landsdommere.

Det fremgår desuden af tekstanmærkning nr. 101. ad 11.41.02, at der i forbindelse med, at 1 landsdommer indgår i sekretariatet for Undersøgelseskommission om SKAT, kan udnævnes yderligere 1 landsdommer. Tilsvarende kan der, i forbindelse med at en yderligere landsdommer i en periode indgår i sekretariatet for Undersøgelseskommissionen om SKAT, udnævnes 1 landsdommer. Stillingerne bortfalder ved første ledighed i en fast stilling efter, at den pågældende landsdommer er vendt tilbage.

For så vidt angår Vestre Landsret, fremgår det af tekstanmærkning nr. 126 ad 11.41.02, at der kan udnævnes yderligere 3 landsdommere i Vestre Landsret i forbindelse med, at tre landsdommere varetager hvervene som henholdsvis formand for og medlemmer af undersøgelseskommissionen, som undersøger forløbet vedrørende tjenestefritagelsen af ledende medarbejdere i Forsvarets Efterretningstjeneste, der fandt sted i august 2020, og forløbet vedrørende efterforskningen og retsforfølgningen i straffesagerne mod Lars Johan Findsen og Claus Hjort Frederiksen (FE-kommission II). Stillingerne bortfalder ved første ledighed i faste stillinger ved embedet efter, at de pågældende dommere er vendt tilbage.

Aktuelt er der pr. 1. september 2026 38 dommere ved Vestre Landsret foruden præsidenten, jf. retsplejelovens § 5, stk. 2, 2. pkt. Udover dette antal virker 5 dommere fra Vestre Landsret ved undersøgelseskommissioner, jf. finanslovens tekstanmærkninger.

2.2.1.2. Ved lov nr. 1765 af 29. december 2025 vedtoges, jf. lovens § 1, nr. 1 og 2, ændringer vedrørende antallet af landsdommere ved Vestre Landsret, således at antallet gradvist blev forudsat øget fra 38 til 40. Ændringerne træder først i kraft ved justitsministerens bestemmelse herom, jf. ændringslovens § 9, stk. 2, og er ikke trådt i kraft endnu. Baggrunden for ændringen var, at der er udpeget landsdommere fra Vestre Landsret til Undersøgelseskommissionen om SKAT og Undersøgelseskommissionen om hjemsendelser i Forsvarets Efterretningstjeneste, jf. ovenfor. Der blev derfor indført hjemmel til forøgelse separat afhængig af, hvornår to af dommerne, der er udpeget til undersøgelseskommissionerne, returnerer til embedet. Dette således at to af de ekstra stillinger, der med hjemmel i henholdsvis tekstanmærkning nr. 101. ad 11.41.02. og tekstanmærkning nr.

126. ad 11.41.02. på finanslovens § 11, er etableret ved Vestre Landsret i forbindelse med udpegning af dommerne til undersøgelseskommissionerne, ikke ville bortfalde ved første ledighed i en fast stilling ved Vestre Landsret, efter dommerne returnerede til embedet.

Antallet af byretsdommere fremgår af retsplejelovens § 9, der for hver af landets 24 byretter fastsætter et minimum af dommere, der skal udnævnes ved den enkelte ret. Antallet for den enkelte ret er reguleret i stk. 2-11.

Antallet af udnævnte byretsdommere blev ved politi- og domstolsreformen fastsat til 252 på landsplan. Heraf var de 227 fast placeret ved en bestemt byret, mens de 25 var puljedommere, hvor dommerstillingen kan flyttes til en anden byret, når stillingen er ledig, jf. nærmere om puljedommerordningen nedenfor. Minimumantallet af dommere ved de enkelte retter er siden da blevet justeret ved lov nr. 495 af 17. juni 2008 og lov nr. 1765 af 29. december 2025.

Det fremgår af § 9, stk. 2, at Københavns Byret består af en præsident og mindst 42 andre dommere. Antallet blev øget fra 39 til 42 dommere ved lov nr. 1765 af 29. december 2025, der trådt i kraft den 1. januar 2025. Ændringen var dels et led i en større forhøjelse af det antal dommere, der som minimum skal udnævnes ved hver enkelt byret.

Det følger af § 9, stk. 12, 1. pkt., at der ud over det antal dommere, der er udnævnt i stk. 2-11, kan udnævnes højst yderligere 44 dommere ved byretterne, som kan fordeles mellem byretterne inden for fastsætte maksimumantal, jf. stk. 12, 3. pkt. (såkaldte puljedommere). Det er forudsat i bestemmelsens forarbejder, at disse dommere fordeles mellem byretterne af Domstolsstyrelsen ud fra en vurdering af de løbende ressourcebehov m.v. ved de forskellige byretter, men det samlede antal byretsdommere på landsplan er fastsat i retsplejeloven, jf. pkt. 2.2.2.3 i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 168 som fremsat den 1. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5256.

En puljedommer, der udnævnes som yderligere dommer i medfør af § 9, stk. 12, er fuldstændig ligestillet med de øvrige dommere ved embedet, og en sådan dommer er udnævnt som fast dommer ved den pågældende ret uden anden tidsbegrænsning end den generelle aldersgrænse, jf. bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslag nr. L 168 som fremsat den 1. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5329. Ved ledighed i en dommerstilling ved en byret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres, jf. retsplejelovens § 9, stk. 12, 4. pkt.

Antallet af puljedommere var ved politi- og domstolsreformens ikrafttræden den 1. januar 2007 fastsat til 25, jf. det dagældende § 9, stk. 12, 1. pkt.

Ved lov nr. 1553 af 12. december 2023, der trådte i kraft den 1. januar 2024, blev antallet af puljedommere forhøjet med 12 dommerstillinger til 37. Ved lov nr. 1465 af 10. december 2024, der trådte i kraft den 1. januar 2025, blev antallet af puljedommere forhøjet med yderligere 7 dommerstillinger til 44.

Ved lov nr. 1765 af 29. december 2025, der trådte i kraft den 1. januar 2026, ændredes antallet af puljedommere i § 9, stk. 12, 1. pkt., fra en landsdækkende normering til et loft over antallet på landsplan. Ordningen forudsattes at indebære, at der ikke skal udnævnes 44 puljedommere, men at der vil kunne udnævnes indtil 44 puljedommere. Ændringen havde til formål at skabe større fleksibilitet for Domstolsstyrelsen inden for de økonomiske rammer i flerårsaftalen for domstolenes økonomi for perioden 2024-2027 til at ansætte puljedommere ud fra en vurdering af de løbende ressourcebehov m.v. ved de forskellige byretter.

Det fremgår af bemærkningerne til de tre lovforslag fra 2023, 2024 og 2025, at udvidelserne af antallet af puljedommere var tænkt som en foreløbig ordning, der var begrundet i, at Domstolsstyrelsen aktuelt var i gang med at udforme den fremtidige ressourcefordelingsmodel for domstolene, herunder fordelingen af dommerstillinger mellem retterne. Videre fremgår det, at antallet af puljedommere på sigt igen forventedes nedbragt til 25 dommere, samt at nedbringelsen forventedes at være sket senest ved udløbet af flerårsaftaleperioden. Der henvises til hhv. pkt. 2.4.1.2 i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 51 som fremsat den 11. oktober 2023, jf. Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 51 som fremsat, side 16, pkt. 2.1.2 i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 22 som fremsat den 2. oktober 2024, jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 22 som fremsat, side 9-10; samt pkt. 2.1.2 i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 21 som fremsat den 8. oktober 2025, jf. Folketingstidende 2025-26, tillæg A, L 21 som fremsat, side 12. Af bemærkningerne i sidstnævnte lovforslag fremgår endvidere, at Justitsministeriet forventede, at der i efteråret 2026 og efteråret 2027 ville kunne fremsættes yderligere lovforslag om ændring af retsplejelovens regler med henblik på, at antallet af puljedommere senest ved udløbet af flerårsaftalen igen vil være nedbragt til 25 dommere.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Den 22. november 2023 indgik den daværende regering (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti,

Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige en aftale om domstolenes økonomi 2024-2027.

Aftalepartierne er enige om at give domstolene mulighed for at ansætte flest mulige kvalificerede dommere inden for aftalens økonomi med henblik på at nedbringe sagsbunkerne for alle typer af straffesager og civile sager.

De nævnte forhøjelser af antallet af puljedommerstillinger med 12 ved lov nr. 1553 af 12. december 2023, og af antallet af puljedommere med 7, landsdommere ved Østre Landsret med 6 og landsdommere ved Vestre Landsret med 2 ved lov nr. 1465 af 10. december 2024, samt endelig forhøjelsen af minimumsantallet af dommere ved de enkelte byretter og antallet landsdommere ved Vestre Landsret med 2 ved lov nr. 1765 af 29. december 2025 var de første led heri.

Lovforslagets del vedrørende justering af antallet af puljedommere skal ses som første led i igen at nedbringe antallet af puljedommere til 25 senest ved udløbet af flerårsaftalen.

Domstolsstyrelsen anbefaler at øge dommernormeringen ved Østre og Vestre Landsret med henblik på at imødekomme domstolenes udfordringer med et stort antal verserende sager med lange gennemsnitlige sagsbehandlingstider til følge. Den foreslåede forhøjelse af antallet af dommere ved landsretterne er således baseret på Domstolsstyrelsens vurdering af behovet for yderligere dommere ved landsretterne.

Domstolsstyrelsen har udover den nævnte ændring ved lov nr. 1765 af 29. december 2025, hvor antallet af dommere ved Vestre Landsret forøges til en præsident og mindst 39 andre landsdommere anbefalet yderligere at forøge antallet af dommere ved Vestre Landsret, således at antallet af dommere efterfølgende forøges til en præsident og mindst henholdsvis 40 og 41 andre landsdommere. Styrelsen har i den forbindelse oplyst, at der på nuværende tidspunkt er udpeget landsdommere til henholdsvis Undersøgelseskommissionen om SKAT og Undersøgelseskommissionen om hjemsendelser i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE-kommission II). Styrelsen anbefaler derfor, at der indføres hjemmel til forøgelse separat afhængig af, hvornår to af dommerne, der er udpeget til undersøgelseskommissionerne returnerer til embedet. Dette således at to af de ekstra stillinger, der med hjemmel i henholdsvis tekstanmærkning nr. 101. ad 11.41.02. og tekstanmærkning nr. 126. ad 11.41.02. på finanslovens § 11, er etableret ved Vestre Landsret i forbindelse med udpegningen af dommerne til undersøgelseskommissionerne, ikke bortfalder ved første

ledighed i en fast stilling ved Vestre Landsret, efter dommerne er returneret til embedet.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 1, at antallet af dommere ved Østre Landsret forøges, således at antallet forøges med to fra en præsident og mindst 62 andre landsdommere til en præsident og mindst 64 andre landsdommere.

Det foreslås desuden med lovforslagets § 1, nr. 2, at ændre antallet af dommere ved Vestre Landsret, således at antallet forøges med en fra en præsident og mindst 38 andre landsdommere til en præsident og mindst 39 andre landsdommere. Det foreslås derfor med lovforslagets § 1, nr. 3 og 4, endvidere at indføre mulighed for, at antallet af dommere ved Vestre Landsret på et senere tidspunkt kan forøges til en præsident og mindst henholdsvis. 40 og 41 andre landsdommere. Det bemærkes, at justitsministeriet vil kunne fastsætte tidspunktet for ændringernes ikrafttrædelse, jf. lovforslagets §5, stk. 2.

Derudover foreslås det med lovforslagets § 1, nr. 5, at ændre normeringen ved Københavns Byret fra en præsident og mindst 42 andre dommere til en præsident og mindst 41 andre dommere.

Endelig foreslås med lovforslagets § 1, nr. 6, at nedjustere det maksimale antal puljedommere, der kan udnævnes ved byretterne, med fire fra 44 dommere til 40 dommere. Nedjusteringen skal ses i lyset af, at det ved tidligere opnormeringer af puljedommerordninger er blevet forudsat, at ordningen er foreløbig, således at de yderligere dommerstillinger senest ved udløbet af flerårsaftaleperioden vil være nedbragt til 25 dommere. Ændringen sker således som det første led i denne nedbringelse.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af puljedommerordningen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1-6 (ændringer af retsplejelovens § 5 og § 9), og bemærkningerne hertil.

2.3. Afgørelser om dommeres inhabilitet

2.3.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 5 (§§ 60-67) indeholder regler om, hvornår rettens personer skal vige deres sæde.

Efter retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 1, må ingen handle som dommer i en sag, når han eller hun selv er part i sagen eller er interesseret i dens udfald eller, hvis det er en straffesag, er forurettet ved forbrydelsen.

Efter retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 2 og 3, gælder det samme, hvis den pågældende er beslægtet eller besvogret i nærmere angivet grad med en part eller en partsrepræsentant i sagen.

Efter retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 4-6, gælder det samme, hvis den pågældende har været vidne, skønsmand eller partsrepræsentant i sagen eller har været dommer, lægdommer eller sagkyndig i sagen i en tidligere instans eller, hvis sagen er hjemvist eller genoptaget, under den tidligere hovedforhandling.

Efter retsplejelovens § 60, stk. 2, må ingen deltage som dommer under hovedforhandlingen i en straffesag, når den pågældende har truffet nærmere angivne afgørelser om varetægtsfængsling m.v. baseret på særligt bestyrket mistanke.

Efter retsplejelovens § 60, stk. 4 og 5, gælder det samme, når den pågældende har truffet afgørelse, hvor der har været fremlagt oplysninger undtaget fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt.

Efter retsplejelovens § 61 må ingen handle som dommer i en sag, når der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 61 er en generel opsamlingsbestemmelse, som anvendes i tilfælde, der ikke er omfattet af de specifikke regler i retsplejelovens § 60, men hvor der objektivt eller subjektivt foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 61 skal fortolkes i overensstemmelse med artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til en retfærdig rettergang for en upartisk dommer, jf. Højesterets kendelse af 8. september 2011 i sag nr. 283/2010 (offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2011, s. 3374/3 ff.), der er bekræftet i en række senere afgørelser i Højesteret, senest Højesterets dom af 24. juni 2025 i sag nr. 90/2024 (Ugeskrift for Retsvæsen 2025, s. 3710 ff.).

Efter retsplejelovens § 62, stk. 1, skal dommeren påse, om der efter § 60 eller § 61 foreligger grunde, der kan medføre inhabilitet. Beklædes retten af flere dommere, skal hver enkelt dommer give retten meddelelse om omstændigheder, der efter § 60 eller § 61 kan medføre den pågældendes eller en af de andre dommeres inhabilitet. Endvidere kan spørgsmål om en dommers habilitet rejses af sagens parter.

Det følger af retsplejelovens § 62, stk. 2, at afgørelse om en dommers habilitet træffes ved kendelse. Beklædes retten af flere dommere, er den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, ikke udelukket fra at deltage i afgørelsen.

Kendelser, hvorved en enkeltdommer erklærer at ville vige sit sæde, eller hvorved det pålægges en dommer i en kollegialret at vige sit sæde, er ikke genstand for anke eller kære, jf. retsplejelovens § 64. Imod kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes, kan kæremål rejses. Når det straks forlanges, kan i denne anledning en kort udsættelse af sagen tilstås.

Retsplejelovens § 64 tager ikke stilling til, om kære af en kendelse, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse. Procesbevillingsnævnets tilladelse kræves i civile retssager og i sager om isoleret bevisoptagelse, jf. retsplejelovens §§ 389 a og 392. Procesbevillingsnævnets tilladelse kræves endvidere i straffesager i landsretten, jf. retsplejelovens § 968 a.

Reglerne om inhabilitet gælder for udnævnte dommere såvel som for andre domstolsjurister med domsmyndighed samt for nævninger, domsmænd, sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligretten, jf. retsplejelovens § 66, stk. 1, barnets lov § 150, stk. 4, 2. pkt., og lov om boligforhold § 96, stk. 1, 3. pkt. Nævninger og domsmænd deltager ikke i afgørelser om habilitet, jf. retsplejelovens § 86 a og § 91, stk. 2. Sagkyndige retsmedlemmer udpeget efter retsplejeloven eller barnets lov deltager i afgørelser om habilitet, som træffes under hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 66, stk. 1, 2. pkt., og sagkyndige retsmedlemmer udpeget efter retsplejeloven kan tilkaldes til at deltage i sådanne afgørelser under forberedelsen, jf. retsplejelovens § 16, stk. 3, og § 20. Lægdommere i boligretten deltager i afgørelser om habilitet, jf. retsplejelovens § 66, stk. 1, 2. pkt., og lov om boligforhold § 96, stk. 2.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Som anført skal retsplejelovens regler om, i hvilke tilfælde en dommer m.v. er inhabil, fortolkes i overensstemmelse med artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til en retfærdig rettergang for en upartisk domstol.

Højesteret har i overensstemmelse med praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastslået, at reglerne om inhabilitet har et dobbelt formål, nemlig dels at undgå reel risiko for, at afgørelsen i den konkrete sag påvirkes af uvedkommende hensyn, dels at undgå, at der hos parterne eller i omverdenen opstår mistillid til upartiskheden hos de dommere m.v., der skal medvirke i sagen, jf. Højesterets kendelse af 8. september 2011 i sag 283/2010 (Ugeskrift for Retsvæsen 2011, side 3374/3 ff.), der er bekræftet i en række senere afgørelser i Højesteret, senest Højesterets dom af 24. juni 2025 i sag nr. 90/2024 (offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2025, side 3710 ff.).

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i en dom af 24. juni 2025 i sagen A og B mod Malta (ansøgningsnr. 4986/24), der blev endelig den 3. november 2025, hvor Malta blev frifundet for krænkelse af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, udtalt sig om fremgangsmåden i forbindelse med afgørelser om dommeres inhabilitet.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol udtalte generelt, at Domstolen vil tage nationale regler om inhabilitet i betragtning, når Domstolen vurderer, om en ret var upartisk (præmis 59).

Domstolen udtalte med henvisning til sin tidligere praksis mere konkret, at i tilfælde, hvor spørgsmålet ikke kan undergives en effektiv prøvelse ved en højere ret, har den allerede fastslået, at det ikke passende (”appropriate”), at dommeren selv afgør, om dommeren er inhabil, når der foreligger omstændigheder, som i princippet kan rejse spørgsmål om en dommers upartiskhed, såsom en interessekonflikt. Domstolen anførte videre, at medmindre en anmodning om, at dommeren skal vige sit sæde, er baseret på generelle og abstrakte grunde uden henvisning til tilstrækkeligt specifikke faktiske omstændigheder og kunne betragtes som misbrug, er det ikke i overensstemmelse med kravet om upartiskhed, at dommerne selv træffer afgørelse om, hvorvidt de skal vige deres sæde (præmis 69). Domstolen anførte endvidere, at under visse omstændigheder kan en overordnet domstol reparere fejl, som fandt sted i den underordnede instans (præmis 73). I den konkrete sag fandt Domstolen, at fremgangsmåden for behandling af inhabilitetsindsigelsen – i sin helhed, det vil sige inklusiv en

klage til forfatningsdomstolen – ikke var mangelfuld, men var i overensstemmelse med konventionens standarder (præmis 74).

Sammenfattende indebærer dommen, at enten skal den dommer, mod hvem der rejses en tilstrækkeligt begrundet indsigelse om inhabilitet, ikke deltage i afgørelsen herom, eller der skal være mulighed for appel af spørgsmålet om inhabilitet til en overordnet domstol.

Det følger af retsplejeloven, at i de tilfælde, hvor retten beklædes af én dommer, træffer dommeren selv afgørelse om indsigelser om inhabilitet, og når retten beklædes af flere dommere, træffer den samlede ret, inklusiv den dommer, inhabilitetsindsigelsen angår, afgørelse. Det følger endvidere af retsplejeloven, at kære af afgørelser om inhabilitet i civile sager og i straffesager i landsretten kun kan ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Reglerne om behandlingen af indsigelser mod en dommers habilitet vil på den baggrund opfylde kravene i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, for så vidt som Procesbevillingsnævnet efter ansøgning meddeler kæretilladelse i de tilfælde, hvor der efter konventionen skal være adgang til at få prøvet en indsigelse mod en dommers habilitet ved en overordnet domstol.

Justitsministeriet finder imidlertid, at det vil være hensigtsmæssigt at afskaffe kravet om Procesbevillingsnævnets tilladelse i de tilfælde, hvor en dommer, der beklæder retten alene, har truffet afgørelse om, at en indsigelse mod den pågældendes habilitet ikke tages til følge.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt at ændre behandlingen af indsigelser mod en dommers habilitet, når retten beklædes af flere dommere, således at den dommer, mod hvis habilitet der er rejst indsigelse, ikke selv deltager i en afgørelse om den pågældendes habilitet.

Med disse ændringer vil retsplejelovens regler om behandlingen af indsigelser mod en dommers habilitet direkte opfylde de konventionsmæssige krav, som kan udledes af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, uden at være afhængig af Procesbevillingsnævnets afgørelser i konkrete sager.

Justitsministeriet har i forlængelse heraf overvejet, om sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligretten bør deltage i afgørelser om inhabilitet.

Nævninger og domsmænd deltager ikke i afgørelser om inhabilitet, hverken med hensyn til rettens juridiske dommer eller dommere eller med hensyn til en nævning eller en domsmand.

Sagkyndige retsmedlemmer deltager efter de gældende regler i sådanne afgørelser under hovedforhandlingen, men som udgangspunkt ikke under forberedelsen, hvorimod lægdommere i boligsager deltager i sådanne afgørelser både under hovedforhandlingen og under forberedelsen.

Af de grunde, der er anført ovenfor om juridiske dommere, bør sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager efter Justitsministeriets opfattelse ikke deltage i afgørelser vedrørende deres egen habilitet.

Spørgsmålet er herefter, om disse retsmedlemmer bør deltage i afgørelser om den eller de juridiske dommeres habilitet eller om et andet sagkyndigt retsmedlems eller den anden lægdommer i boligsagers habilitet.

Justitsministeriet finder, at mest taler for, at sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager fremover ikke deltager i nogen afgørelser om et retsmedlems habilitet. Når et sådant retsmedlem som nævnt under alle omstændigheder fremover ikke bør deltage i afgørelser om sin egen habilitet, vil det gøre processen unødvendigt kompliceret, hvis retsmedlemmet skal deltage i andre afgørelser om habilitet. De hensyn, der begrunder sagkyndige retsmedlemmers og lægdommere i boligsagers deltagelse i sagens materielle afgørelse, taler heller ikke for, at disse retsmedlemmer deltager i afgørelser om habilitet.

Justitsministeriet er opmærksom på, at sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager i øvrigt deltager i alle processuelle afgørelser under hovedforhandlingen på lige fod med rettens juridiske dommer eller dommere, uanset om de hensyn, der begrunder sagkyndige retsmedlemmers og lægdommere i boligsagers deltagelse i sagens materielle afgørelse, også er relevante i forhold til det pågældende processuelle spørgsmål.

Spørgsmålet om et retsmedlems habilitet adskiller sig imidlertid fra andre processuelle spørgsmål ved, at det angår selve fundamentet for rettens virke, nemlig om rettens medlemmer er upartiske. For mange andre processuelle

spørgsmål gælder, at der er en glidende overgang mellem graden af sammenhæng med sagens materielle afgørelse.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 62, stk. 2, 2. pkt., således at når en ret, der beklædes af flere dommere, skal træffe afgørelse om en dommers habilitet, skal den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, ikke deltage i afgørelsen.

Forslaget indebærer, at afgørelsen om inhabilitet i sådanne tilfælde træffes af rettens øvrige dommere, om fornødent suppleret med en yderligere dommer til erstatning for den dommer, der ikke deltager i afgørelsen af spørgsmålet om habilitet.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 64, således at kendelser, hvorved en dommer, der beklæder retten alene, nægter at vige sit sæde, kan kæres uden særlig tilladelse.

Forslaget indebærer, at når en dommer, der beklæder retten alene, har truffet afgørelse om, at en indsigelse mod den pågældendes habilitet ikke tages til følge, kan afgørelsen kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Der foreslås endvidere et nyt § 66, stk. 3, hvorefter sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager ikke medvirker i afgørelser om habilitet.

Forslaget indebærer, at afgørelser om habilitet i sager, hvor der medvirker sagkyndige retsmedlemmer, og i boligsager, hvor der medvirker lægdommere, skal træffes af rettens juridiske dommer eller dommere uden medvirken af de sagkyndige retsmedlemmer eller lægdommerne i boligsager. Dette gælder både afgørelser vedrørende en juridisk dommers habilitet og afgørelser vedrørende et sagkyndigt retsmedlems eller en lægdommer i boligrettens habilitet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8-11 (ændringer af retsplejelovens §§ 62, 64 og 66), og bemærkningerne hertil.

2.4. Oplysningspligt i forbindelse med behandling af personoplysninger ved tv-overvågning

2.4.1. Gældende ret

2.4.1.1. Tv-overvågningsloven

Det følger af tv-overvågningslovens §§ 3 og 3 a, at private og offentlige myndigheder, der foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller arbejdspladser – med undtagelse af nogle specifikt opregnede tilfælde – ved skiltning eller på anden tydelig måde skal give oplysning herom.

Det følger endvidere af § 3 b i tv-overvågningsloven, at bestemmelserne i artikel 14, om oplysningspligt hvis personoplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesforordningen) og databeskyttelseslovens § 22, om begrænsninger i registreredes rettigheder, gælder uanset en eventuel skiltning i medfør af §§ 3 og 3 a.

Af forarbejderne til den gældende § 3 b i tv-overvågningsloven følger det, at § 3 b er en videreførelse af persondatalovens § 26 b med de nødvendige ændringer som følge af databeskyttelsesforordningen, jf. pkt. 3 i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 205 som fremsat den 21. marts 2018, jf. folketingstidende 2017-18 tillæg A, s. 7.

Den daværende persondatalovs § 26 b blev indført ved lov nr. 519 af 6. juni 2007 med henblik på at præcisere, at oplysningspligten i persondataloven gælder uanset eventuel skiltning i henhold til tv-overvågningslovens §§ 3 og 3 a med henblik på at undgå enhver tvivl om, hvorvidt oplysningspligten efter persondatalovens §§ 29 og 30 skal iagttages, jf. herved pkt. 7.3.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 162 af 28. februar 2007 (Folketingstidende 2006-2007, tillæg A, side 5399) med henvisning til side 151-152 i betænkning nr. 1483/2006 om tv-overvågning.

Af forarbejderne til den gældende § 3 b i tv-overvågningsloven fremgår endvidere, at Justitsministeriet fandt, at en præcisering om, at reglerne om oplysningspligt skal iagttages uanset skiltning, burde videreføres for at undgå enhver tvivl herom.

2.4.1.2 Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 1, at hvis personoplysninger om en registreret indsamles hos den registrerede, giver den dataansvarlige på det tidspunkt, hvor personoplysningerne indsamles, den registrerede alle følgende oplysninger:

a) identitet på og kontaktoplysninger for den dataansvarlige og dennes eventuelle repræsentant
b) kontaktoplysninger for en eventuel databeskyttelsesrådgiver
c) formålene med den behandling, som personoplysningerne skal bruges til, og retsgrundlaget for behandlingen
d) de legitime interesser, som forfølges af den dataansvarlige eller en tredjemand, hvis behandlingen er baseret på artikel 6, stk. 1, litra f)
e) eventuelle modtagere eller kategorier af modtagere af personoplysningerne
f) hvor det er relevant, at den dataansvarlige agter at overføre personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation, og om hvorvidt Kommissionen har truffet afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet, eller i tilfælde af overførsler i henhold til artikel 46 eller 47 eller artikel 49, stk. 1, andet afsnit, litra h), henvisning til de fornødne eller passende garantier, og hvordan der kan fås en kopi heraf, eller hvor de er blevet gjort tilgængelige.

Det følger endvidere af databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 2, at ud over de oplysninger, der er omhandlet i stk. 1, giver den dataansvarlige på det tidspunkt, hvor personoplysningerne indsamles, den registrerede følgende yderligere oplysninger, der er nødvendige for at sikre en rimelig og gennemsigtig behandling:

a) det tidsrum, hvor personoplysningerne vil blive opbevaret, eller hvis dette ikke er muligt, de kriterier, der anvendes til at fastlægge dette tidsrum
b) retten til at anmode den dataansvarlige om indsigt i og berigtigelse eller sletning af personoplysninger eller begrænsning af behandling vedrørende den registrerede eller til at gøre indsigelse mod behandling samt retten til dataportabilitet
c) når behandling er baseret på artikel 6, stk. 1, litra a), eller artikel 9, stk. 2, litra a), retten til at trække samtykke tilbage på ethvert tidspunkt, uden at dette berører lovligheden af behandling, der er baseret på samtykke, inden tilbagetrækning heraf
d) retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed
e) om meddelelse af personoplysninger er lovpligtigt eller et krav i henhold til en kontrakt eller et krav, der skal være opfyldt for at indgå en kontrakt, samt om den registrerede har pligt til at give personoplysningerne og de eventuelle konsekvenser af ikke at give sådanne oplysninger

f) forekomsten af automatiske afgørelser, herunder profilering, som omhandlet i artikel 22, stk. 1 og 4, og i disse tilfælde som minimum meningsfulde oplysninger om logikken heri samt betydningen og de forventede konsekvenser af en sådan behandling for den registrerede.

Endelig fremgår det af databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 4, at stk. 1, 2 og 3 ikke finder anvendelse, hvis og i det omfang den registrerede allerede er bekendt med oplysningerne.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 14, at hvis personoplysningerne ikke er indsamlet hos den registrerede, giver den dataansvarlige den registrerede følgende oplysninger:

a) identitet på og kontaktoplysninger for den dataansvarlige og dennes eventuelle repræsentant
b) kontaktoplysninger for en eventuel databeskyttelsesrådgiver
c) formålene med den behandling, som personoplysningerne skal bruges til, samt retsgrundlaget for behandlingen
d) de berørte kategorier af personoplysninger
e) eventuelle modtagere eller kategorier af modtagere af personoplysningerne
f) hvor det er relevant, at den dataansvarlige agter at overføre personoplysninger til en modtager i et tredjeland eller en international organisation, og om hvorvidt Kommissionen har truffet afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet, eller i tilfælde af overførsler i henhold til artikel 46 eller 47 eller artikel 49, stk. 1, andet afsnit, litra h), henvisning til de fornødne eller passende garantier, og hvordan der kan fås en kopi heraf, eller hvor de er blevet gjort tilgængelige.

Det følger endvidere af databeskyttelsesforordningens artikel 14, stk. 2, at ud over de oplysninger, der er omhandlet i stk. 1, giver den dataansvarlige den registrerede følgende oplysninger, der er nødvendige for at sikre en rimelig og gennemsigtig behandling for så vidt angår den registrerede:

a) det tidsrum, hvor personoplysningerne vil blive opbevaret, eller hvis dette ikke er muligt, de kriterier, der anvendes til at fastlægge dette tidsrum
b) de legitime interesser, som forfølges af den dataansvarlige eller en tredjemand, hvis behandlingen er baseret på artikel 6, stk. 1, litra f)

c) retten til at anmode den dataansvarlige om indsigt i og berigtigelse eller sletning af personoplysninger eller begrænsning af behandling vedrørende den registrerede og til at gøre indsigelse mod behandling samt retten til dataportabilitet
d) når behandling er baseret på artikel 6, stk. 1, litra a), eller artikel 9, stk. 2, litra a), retten til at trække samtykke tilbage på ethvert tidspunkt, uden at dette berører lovligheden af behandling, der er baseret på samtykke, inden tilbagetrækning heraf
e) retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed
f) hvilken kilde personoplysningerne hidrører fra, og eventuelt hvorvidt de stammer fra offentligt tilgængelige kilder
g) forekomsten af automatiske afgørelser, herunder profilering, som omhandlet i artikel 22, stk. 1 og 4, og i disse tilfælde som minimum meningsfulde oplysninger om logikken heri samt betydningen og de forventede konsekvenser af en sådan behandling for den registrerede.

Endelig følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 14, stk. 5, at stk. 1-4 ikke finder anvendelse, hvis og i det omfang:

a) den registrerede allerede er bekendt med oplysningerne
b) meddelelse af sådanne oplysninger viser sig umulig eller vil kræve en uforholdsmæssigt stor indsats, navnlig i forbindelse med behandling til arkivformål i samfundets interesse, til videnskabelige eller historiske forskningsformål eller til statistiske formål underlagt de betingelser og garantier, der er omhandlet i artikel 89, stk. 1, eller i det omfang den forpligtelse, der er omhandlet i nærværende artikels stk. 1, sandsynligvis vil gøre det umuligt eller i alvorlig grad vil hindre opfyldelse af formålene med denne behandling. I sådanne tilfælde træffer den dataansvarlige passende foranstaltninger for at beskytte den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder samt legitime interesser, herunder ved at gøre oplysningerne offentligt tilgængelige
c) indsamling eller videregivelse udtrykkelig er fastsat i EU-ret eller medlemsstaternes nationale ret, som den dataansvarlige er underlagt, og som fastsætter passende foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes legitime interesser, eller
d) personoplysningerne skal forblive fortrolige som følge af tavshedspligt i henhold til EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, herunder lovbestemt tavshedspligt.

Ud over de nævnte regler i databeskyttelsesforordningen følger det af databeskyttelseslovens § 22, stk. 1, at bestemmelserne i bl.a. databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 1-3 og artikel 14, stk. 1-4 ikke gælder, hvis den registreredes interesse i oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til private interesser, herunder hensynet til den pågældende selv.

Af bestemmelsens stk. 2 fremgår det, at undtagelse fra bestemmelserne i bl.a. databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 1-3 og artikel 14, stk. 1-4, tillige kan gøres, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser, herunder navnlig til:

1) statens sikkerhed,
2) forsvaret,
3) den offentlige sikkerhed,
4) forebyggelse, efterforskning, afsløring eller retsforfølgning af strafbare handlinger eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner, herunder beskyttelse mod og forebyggelse af trusler mod den offentlige sikkerhed,
5) andre vigtige målsætninger i forbindelse med beskyttelse af Den Europæiske Unions eller en medlemsstats generelle samfundsinteresser, navnlig Den Europæiske Unions eller en medlemsstats væsentlige økonomiske eller finansielle interesser, herunder valuta-, budget- og skatteanliggender, folkesundhed og social sikkerhed,
6) beskyttelse af retsvæsenets uafhængighed og retssager,
7) forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv,
8) kontrol-, tilsyns- eller reguleringsfunktioner, herunder opgaver af midlertidig karakter, der er forbundet med offentlig myndighedsudøvelse i de tilfælde, der er omhandlet i nr. 1-5 og 7,
9) beskyttelse af den registreredes eller andres rettigheder og frihedsrettigheder og
10) håndhævelse af civilretlige krav.

2.4.2. EU-Domstolens dom af 18. december 2025 i sag nr. C-422/24 (Storstockholms Lokaltrafik)

EU-Domstolen forholdt sig i sin dom af 18. december 2025 i sag nr. C-422/24 (Storstockholms Lokaltrafik) til anvendelsen af artikel 13 og 14 i databeskyttelsesforordningen i forbindelse med behandling af

personoplysninger indsamlet ved hjælp af kropsbåret kamera, der bæres af billetkontrollører i offentlig transport.

EU-Domstolen fastslog i sagen, at databeskyttelsesforordningens artikel 13 og 14 skal fortolkes således, at oplysningerne til de registrerede i en situation, hvor personoplysninger indsamles ved hjælp af kropsbårne kameraer, der bæres af billetkontrollører i offentlig transport, er reguleret ved databeskyttelsesforordningens artikel 13 og ikke ved dens artikel 14, jf. præmis 45.

EU-Domstolen fremhævede i sagen, at begrebet oplysninger "indsamlet" hos den registrerede som omhandlet i databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 1, ikke kræver en specifik handling fra den registreredes side, men udelukkende fra den dataansvarliges side, hvorfor spørgsmålet om, i hvor høj grad den registrerede har deltaget aktivt, er uden betydning for afgrænsningen af anvendelsesområdet for denne bestemmelse i forhold til anvendelsesområdet for forordningens artikel 14, jf. præmis 33. Databeskyttelsesforordningens artikel 13 finder anvendelse, når den registrerede bevidst afgiver personoplysninger til den dataansvarlige, eller når den dataansvarlige indsamler oplysningerne fra den registrerede ved observation, f.eks. ved hjælp af kameraer, jf. præmis 34.

EU-Domstolen fastslog, at det er artikel 13, der finder anvendelse på indsamling af personoplysninger ved hjælp af et kropsbåret kamera, eftersom oplysningerne i dette tilfælde ikke er indsamlet fra anden kilde end den registrerede, men direkte fra denne, jf. præmis 36.

For så vidt angår, hvordan oplysningspligten kan opfyldes i forbindelse med brug af videoudstyr, bemærkede EU-Domstolen i præmis 42 – med henvisning til Det Europæiske Databeskyttelsesråds retningslinjer 3/2019 om brug af videoudstyr til behandling af personoplysninger, vedtaget den 29. januar 2020 – at de vigtigste oplysninger til den registrerede i et første lag kan gives på et advarselsskilt, og de øvrige obligatoriske oplysninger kan gives til den registrerede i et andet lag på en hensigtsmæssig og fuldstændig måde på et lettilgængeligt sted.

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det med EU-Domstolens dom af 18. december 2025 i sag nr. C-422/24 (Storstockholms Lokaltrafik) er fastslået, at databeskyttelsesforordningens artikel 13 finder anvendelse på indsamling af personoplysninger ved brug af tv-overvågning.

Justitsministeriet finder, at præciseringen om, at reglerne om oplysningspligt skal iagttages uanset skiltning, bør videreføres med henvisning til databeskyttelsesforordningens artikel 13 for at undgå enhver tvivl om oplysningspligten.

2.4.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre tv-overvågningslovens § 3 b, således at bestemmelsen henviser til artikel 13 i databeskyttelsesforordningen.

Den foreslåede ændring indebærer, at det tydeliggøres, at private og offentlige myndigheder – uanset en eventuel skiltning i medfør af lovens §§ 3 og 3 a – fremadrettet vil skulle iagttage de regler om oplysningspligt, som følger af databeskyttelsesforordningens artikel 13 og databeskyttelseslovens § 22, når der indsamles personoplysninger ved brug af tv-overvågning.

Dette indebærer, at der fremadrettet vil være en mere begrænset adgang til at undlade at opfylde oplysningspligten, idet dette ikke længere kan ske med henvisning til, at opfyldelse af oplysningspligten er umulig eller vil kræve en uforholdsmæssigt stor indsats.

Det følger i den forbindelse af Det Europæiske Databeskyttelsesråds retningslinjer 3/2019 om brug af videoudstyr til behandling af personoplysninger, vedtaget den 29. januar 2020, at de dataansvarlige kan følge en lagdelt tilgang, f.eks. ved brug af et advarselsskilt (første lag), som indeholder de vigtigste oplysninger, mens de supplerende obligatoriske oplysninger kan gives på anden måde (andet lag), f.eks. via et informationsblad, en QR-kode eller et link til hjemmeside, jf. vejledningens pkt. 111 og 117. Der henvises generelt til vejledningens afsnit 7, pkt. 110-119.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 4, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

Domstolenes behandling af personoplysninger i civile sager er omfattet af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Efter databeskyttelseslovens § 22, stk. 4, finder databeskyttelsesforordningens artikel 13–15 om oplysningspligt og indsigtsret ikke anvendelse på behandling af personoplysninger, der foretages af domstolene, når disse handler i deres egenskab af domstol.

Bestemmelsen omfatter domstolenes dømmende virksomhed, men ikke administrative aktiviteter.

For så vidt angår civile sager er det vurderingen, at den foreslåede ordning med lydoptagelse og automatisk transskribering af det, der passerer under retsmøder, falder inden for domstolenes dømmende virksomhed. Lydoptagelse og transskribering sker i direkte tilknytning til afholdelsen af det pågældende retsmøde og anses således som en integreret del af rettens udøvelse af sin dømmende funktion. Lydoptagelserne og de automatiske transskriberinger tilvejebringes dermed med henblik på at understøtte rettens varetagelse af sine processuelle opgaver, herunder udarbejdelsen af retsbogsindførsler i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

På den baggrund vurderes det, at lydoptagelse og automatisk transskribering af det, der passerer under retsmødet, til brug for indførsler i retsbogen er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i databeskyttelseslovens § 22, stk. 4. Det indebærer, at der ikke vil være adgang til indsigt efter databeskyttelsesforordningens artikel 15 i lydoptagelser og transskriberinger, der foretages som led i ordningen, ligesom retten ikke vil være forpligtet til at opfylde oplysningspligten efter artikel 13 og 14.

Domstolenes behandling af personoplysninger i forbindelse med straffesager er omfattet af lov nr. 410 af 27. april 2017 om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger (retshåndhævelsesloven), der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2016/680/EU af 27. april 2016 (retshåndhævelsesdirektivet).

Efter retshåndhævelseslovens § 18, stk. 3, finder retsplejelovens og den militære retsplejelovs regler om retten til oplysninger, indsigt i og berigtigelse eller sletning samt begrænsning af behandling af personoplysninger i straffesager anvendelse i forhold til de rettigheder, der følger af retshåndhævelseslovens afsnit om registreredes rettigheder.

Idet den foreslåede ordning med lydoptagelse og automatisk transskribering gennemføres i direkte tilknytning til afholdelsen af retsmøder og som led i domstolenes dømmende virksomhed, indebærer ordningen ikke ændringer i registreredes databeskyttelsesretlige stilling i straffesager, men gennemføres inden for rammerne af det gældende regelsæt i retshåndhævelsesloven og retsplejeloven. Anmodninger fra registrerede, der vedrører rettigheder omfattet af retshåndhævelseslovens kapitel 5 og 6,

herunder de i § 18, stk. 3, nævnte rettigheder, skal således fortsat behandles af domstolene i overensstemmelse med de relevante regler i retsplejeloven.

For så vidt angår behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning henvises til lovforslagets pkt. 2.4.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

For så vidt angår lovforslagets del om ændring af tv-overvågningsloven bemærkes overordnet, at lovforslaget på baggrund af en nylig afsagt dom fra EU-Domstolen præciserer reglerne i databeskyttelsesforordningen, som har økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige. Lovforslaget forventes på den baggrund ikke i sig selv at have økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at det ikke er muligt at tilvejebringe et nærmere overblik over de økonomiske konsekvenser m.v., der måtte være forbundet med lovforslagets § 1, nr. 7, forslaget til en ny § 33 a i retsplejeloven om, at det, der passerer under retsmødet, lydoptages med henblik på automatisk transskribering til brug for indførsler i retsbogen. Der foreligger derfor ikke et nærmere overblik over behovet for investeringer i hardware, software m.v., varige driftsudgifter samt de eventuelle effektiviseringsgevinster ved domstolene, der måtte være forbundet med initiativet. En samlet analyse af disse forhold udestår og vil i givet fald kræve en særskilt finansiering at gennemføre.

Som følge heraf er der på nuværende tidspunkt heller ikke taget stilling til, om og hvornår det er muligt at implementere initiativet ved domstolene.

Lovforslagets § 1, nr. 7, vil derfor ikke blive sat i kraft, før de økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenserne er nærmere belyst.

Lovforslaget vurderes i øvrigt ikke at medføre implementeringskonsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget vurderes at overholde principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Lovforslaget vurderes således at overholde det første princip om enkle og klare regler. Det har ikke været muligt på nuværende tidspunkt at vurdere, om lovforslagets princip 5 om tryg og sikker datahåndtering og princip 7 om forebyggelse af snyd og fejl er overholdt. Domstolsstyrelsen

har oplyst, at implementeringen af et transskriberingssystem vil skulle være lovmedholdeligt, herunder i forhold til principperne om digitaliseringsklar lovgivning. Vurderingen af, om disse principper er overholdt, skal derfor foretages, inden bemyndigelsesadgangen udnyttes. De øvrige principper er ikke relevante for lovforslaget.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

For så vidt angår lovforslagets del om ændring af tv-overvågningsloven bemærkes overordnet, at lovforslaget på baggrund af en nylig afsagt dom fra EU-Domstolen præciserer reglerne i databeskyttelsesforordningen, som har økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv. Lovforslaget forventes på den baggrund ikke i sig selv at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke i øvrigt økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslagets ændring vedrørende tv-overvågningsloven tilpasser de danske regler om oplysningspligt ved tv-overvågning til EU-Domstolens dom af 18. december 2025 i sag nr. C-422/24 (Storstockholms Lokaltrafik). For en nærmere redegørelse for dommens konsekvenser henvises til pkt. 2.4.2.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 25. november 2026 til den 4. januar 2027 (40 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Højesteret
Østre Landsret
Vestre Landsret
Sø- og Handelsretten

Samtlige byretter
Tinglysningsretten
Datatilsynet
Domstolsstyrelsen
3F
Advokatrådet
Advokatnævnet
CEPOS
Copenhagen Business School (CBS), CBS Law
Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF)
Dansk Erhverv
Dansk Industri
Danske Advokater
Danske Arveretsadvokater
Danske Dødsboadvokater
Danske Familieadvokater
Danske Inkassoadvokater
Danske Insolvensadvokater
Danske Regioner
Den Danske Dommerforening
Djøf Advokat
Dommerfuldmægtigforeningen
Domstolenes Tjenestemandsforening
Folketingets Ombudsmand
Foreningen af Familieretsadvokater
Foreningen af Offentlige Anklagere
Grønlands Politiforening
Handelshøjskolen – Aarhus Universitet
HK Danmark
HK Landsklubben Danmarks Domstole
Institut for Menneskerettigheder
IT-Branchen
IT-Politisk Forening
Justitia
KL
KMD
Københavns Retshjælp
Københavns Universitet (Juridisk Fakultet)
Landsforeningen af Forsvarsadvokater
Landsforeningen KRIM
Politiforbundet

Procesbevillingsnævnet
Retspolitisk Forening
Rådet for Digital Sikkerhed
SMVdanmark
Syddansk Universitet (Juridisk Institut)
Aalborg Universitet (Juridisk Institut)
Aarhus Retshjælp
Aarhus Universitet (Juridisk Institut)

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	[…]	Ingen
Implementerings konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

Forholdet til EU-retten	Lovforslaget tilpasser de danske regler om oplysningspligt ved tv-overvågning til EU-Domstolens dom af 18. december 2025 i sag nr. *C-422/24* (Storstockholms Lokaltrafik).	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, 1. pkt., at Østre Landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og mindst 62 andre landsdommere.

Det foreslås i *§ 5, stk. 2, 1. pkt.,* at ændre »62« til »64«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at antallet af dommere ved Østre Landsret forøges med 2 dommere fra en præsident og mindst 62 andre landsdommere til en præsident og mindst 64 andre landsdommere.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, 2. pkt., at Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 38 andre landsdommere.

Det foreslås i *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* at ændre »38« til »39«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at antallet af dommere ved Vestre Landsret forøges med en dommer fra en præsident og mindst 38 andre landsdommere til en præsident og mindst 39 andre landsdommere.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, 2. pkt., at Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 38 andre landsdommere.

Det foreslås i *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* at ændre »39« til »40«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at antallet af dommere ved Vestre Landsret forøges med en dommer fra en præsident og mindst 39 andre landsdommere til en præsident og mindst 40 andre landsdommere. Det bemærkes, at ændringen skal ses i sammenhæng med ændringen i § 1, nr. 2,

hvorved antallet af landsdommere ved Vestre Landsret fastsat i retsplejelovens § 5, stk. 2, 2. pkt., forøges fra 38 til 39.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, 2. pkt., at Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 38 andre landsdommere.

Det foreslås i *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* at ændre »40« til »41«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at antallet af dommere ved Vestre Landsret forøges med en dommer fra en præsident og mindst 40 andre landsdommere til en præsident og mindst 41 andre landsdommere. Det bemærkes, at ændringen skal ses i sammenhæng med ændringerne i § 1, nr. 2 og 3, hvorved antallet af landsdommere ved Vestre Landsret fastsat i retsplejelovens § 5, stk. 2, 2. pkt., forøges fra hhv. 38 til 39 og fra 39 til 40.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det fremgår af retsplejelovens § 9, stk. 2, at Københavns Byret består af en præsident og mindst 42 andre dommere.

Det foreslås i *§ 9, stk. 2, 2. pkt.,* at ændre »42« til »41«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at antallet af dommere ved Københavns Byret nedjusteres med en dommer fra en præsident og mindst 42 andre dommere til en præsident og mindst 41 andre dommere.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det fremgår af retsplejelovens § 9, stk. 12, at ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-11, udnævnes der højst yderligere 44 dommere ved byretterne.

Det foreslås i *§ 9, stk. 12, 1. pkt.,* at ændre »44« til »40«. Den foreslåede ændring vil indebære, at antallet af puljedommere, der kan udnævnes ved byretterne, nedjusteres fra 44 dommere til 40 dommere.

Det bemærkes, at den foreslåede ændring ikke vil ændre på de regler, der i øvrigt gælder for puljedommere.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Retsplejeloven indeholder i §§ 711-714 regler om lyd- og billedoptagelse af forklaringer i straffesager samt om adgang hertil m.v. Tilsvarende findes der generelle regler herom i retsplejelovens § 186, stk. 3-6, der dog endnu ikke er sat i kraft.

Retsplejeloves §§ 33-35 indeholder regler om udformning af retsbøger og deres indhold.

For gældende ret henvises til pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Retsplejeloven indeholder ikke i dag regler om lydoptagelse af retsmøder med henblik på udarbejdelse af retsbøger.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at indføre en ordning, hvorefter det, der passerer under retsmødet, lydoptages og transskriberes til brug indførsler i retsbogen. Hjemmelsbestemmelsen foreslås indsat som en ny *§ 33 a* i retsplejelovens kapitel 3, der angår retsbøger og sagens dokumenter.

Det foreslås i *stk. 1,* at der som udgangspunkt skal foretages lydoptagelse og transskribering af det, der passerer under retsmødet til brug for indførsler i retsbogen.

Ordningen er ikke tilsigtet at ændre eller udvide retsbogens funktion eller indhold efter navnlig retsplejelovens §§ 34 og 35, men alene at understøtte domstolenes eksisterende arbejdsgange ved anvendelse af tale-til-tekst-teknologi, herunder ved anvendelse af AI-teknologier. Det bemærkes i den forbindelse, at ordningen ikke har til hensigt at erstatte den hidtidige dokumentation af retsmødets forløb. Lydoptagelser og automatisk transskribering efter ordningen vil således ikke selvstændigt kunne fungere som retsbog, men vil kunne anvendes som et internt arbejdsredskab for retten som støtte til udarbejdelsen af retsbogen. Den automatiske transskribering vil i denne henseende funktionelt svare til den notetagning

eller det diktat, som dommere og rettens medarbejdere i dag foretager under retsmødet, og det er også en forudsætning for anvendelsen af ordningen, at den automatisk genererede transskription gennemgås og kvalitetssikres af retten, før oplysningerne indarbejdes i retsbogen, således at retsbogsindførslerne er korrekte og fyldestgørende.

Bestemmelsen adskiller sig dermed fra retsplejelovens § 186, stk. 3–6, og §§ 711–714, idet lydoptagelser og transskriberinger efter den foreslåede ordning ikke er tiltænkt bevismæssig anvendelse.

Efter forslagets *stk. 2* kan rettens formand bestemme, at der ikke skal ske lydoptagelse og automatisk transskribering som nævnt i den forslåede stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse medfører, at retsmøder som udgangspunkt vil blive lydoptaget og automatisk transskriberet, medmindre rettens formand efter en konkret vurdering beslutter, at lydoptagelse og transskribering ikke skal finde sted. Herved sikres den fornødne fleksibilitet ved tilrettelæggelsen af retsmøder, således at lydoptagelse og automatisk transskribering sker automatisk, men kan undlades i sager eller situationer, hvor dette ikke findes hensigtsmæssigt.

Der foreslås ikke bestemte kriterier for, hvornår rettens formand kan beslutte, at der ikke skal ske lydoptagelse og automatisk transskribering. Det vil således bero på rettens formands konkrete skøn, om lydoptagelse og transskribering af det, der passerer under retsmødet i en sag, skal undlades. Undladelse af lydoptagelse og automatisk transskribering vil f.eks. kunne ske i tilfælde, hvor der foreligger tekniske problemer med det udstyr, der anvendes til optagelse, eller hvor retsmødet har en karakter eller vedrører en sagstype, hvor rettens formand vurderer, at anvendelsen af automatisk transskribering ikke vil bidrage væsentligt til arbejdet med retsbogsføringen.

Det foreslås i *stk. 3*, at lydoptagelser og automatiske transskriberinger, der foretages i medfør af stk. 1, udgør et internt arbejdsredskab for retten. Bestemmelsen fastslår, at optagelserne og transskriberingerne udelukkende har til formål at understøtte rettens arbejde med udarbejdelsen af retsbogen.

I forlængelse heraf foreslås det i stk. 3*,* at lydoptagelser og transskriberinger, der foretages efter bestemmelsen, anses som et internt arbejdsdokument. Bestemmelsen tydeliggør, at materialet udgør interne arbejdsdokumenter,

jf. retsplejelovens § 41 d, stk. 3, ligesom notater, udkast og diktater, som retten i dag anvender i forbindelse med retsbogsføringen. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at retterne vil kunne give aktindsigt efter reglerne om meroffentlighed, jf. § 41 h.

Det foreslås i *stk. 4*, at det skal være strafbart uberettiget at videregive lydoptagelser eller transskriberinger, der er foretaget i medfør af bestemmelsen.

Forbuddet omfatter enhver uberettiget videregivelse, herunder enhver form for offentliggørelse, af lydoptagelser og tilhørende transskriberinger af det, der er passeret under retsmødet, når materialet er frembragt som led i ordningen med henblik på udarbejdelsen af indførsler i retsbogen. Bestemmelsen vil finde anvendelse, uanset om videregivelsen sker helt eller delvist, og uanset i hvilken form materialet foreligger.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med stk. 3 om materialets karakter af internt arbejdsredskab.

Bestemmelsen angår alene uberettiget videregivelse af lovligt foretagne lydoptagelser og transskriberinger. For ulovlige optagelser vil de almindelige regler herom fortsat finde anvendelse, herunder retsplejelovens §§ 32 og 32 b. Det er uden betydning for strafansvaret, om optagelsen eller transskriberingen er foretaget af rettens egne medarbejdere eller efter rettens bestemmelse af en ekstern leverandør, herunder en fysisk eller juridisk person, der bistår med teknisk gennemførelse af lydoptagelse eller automatisk transskribering.

Det foreslås i *stk. 5*, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af lydoptagelse og transskribering efter stk. 1, herunder om tekniske krav, sikkerhed, adgang for rettens personale samt opbevaring og sletning. Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at der vil kunne stilles krav til de tekniske løsninger, der anvendes, herunder til kvalitet og kompatibilitet med domstolenes eksisterende it-systemer, ligesom der vil kunne fastsættes regler, der sikrer, at adgangen til lydoptagelser og transskriberinger er begrænset til relevant personale og sker under betryggende forhold.

Der vil desuden kunne fastsættes regler om opbevaringsperioder og sletning, således at lydoptagelser og automatiske transskriberinger alene opbevares,

så længe det er nødvendigt til brug for udarbejdelsen af retsbogen og i overensstemmelse med gældende databeskyttelsesretlige regler. Henset til, at materialet udgør et internt arbejdsredskab for retten, taler dette for fastsættelse af en relativt kort slettefrist.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2 og 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Retsplejelovens kapitel 5 har overskriften »Tilfælde, hvor rettens personer skal eller kan vige deres sæde«.

Det foreslås at ændre overskriften til kapitel 5, således at ordene »eller kan« udgår.

Forslaget bringer overskriftens ordlyd i overensstemmelse med indholdet af kapitlets regler, der alene angår tilfælde, hvor rettens personer skal vige deres sæde.

Forslaget er redaktionelt og medfører ingen realitetsændringer.

Til nr. 9

Det følger af retsplejelovens § 62, stk. 2, at afgørelse om en dommers habilitet træffes ved kendelse. Beklædes retten af flere dommere, er den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, ikke udelukket fra at deltage i afgørelsen.

Det foreslås at ændre § 62, stk. 2, 2. pkt., således at ordet »ikke« udgår.

Forslaget indebærer, at når der rejses spørgsmål om en dommers habilitet i en ret, der beklædes af flere dommere, er den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, udelukket fra at deltage i afgørelsen om dommerens habilitet.

Forslaget indebærer, at afgørelsen om inhabilitet i sådanne tilfælde træffes af rettens øvrige dommere, om fornødent suppleret med en yderligere dommer til erstatning for den dommer, der ikke deltager i afgørelsen af spørgsmålet om habilitet.

Er der samtidig rejst spørgsmål om flere af rettens dommeres habilitet, kan ingen af de pågældende dommere deltage i afgørelsen om habilitet, hvis indsigelserne mod hver af dommernes habilitet har en sådan ensartet karakter, at en afgørelse vedrørende en af dommernes habilitet i realiteten også afgør spørgsmålet om den eller de andre dommeres habilitet.

Hvor indsigelser mod forskellige dommeres habilitet har et sådant forskelligt grundlag, at en afgørelse vedrørende den ene dommers habilitet ikke i realiteten også afgør spørgsmålet om den eller de andre dommeres habilitet, er der derimod ikke noget til hinder for, at retten behandler indsigelserne successivt, således at den enkelte dommer alene udtræder ved afgørelsen om den pågældendes egen habilitet.

Forslaget har kun betydning i tilfælde, hvor retten er beklædt af flere dommere på det tidspunkt, hvor afgørelsen vedrørende spørgsmålet om habilitet træffes.

I afgørelsen af sager ved byretterne deltager, medmindre andet er bestemt, 1 dommer, jf. retsplejelovens § 12, stk. 1, 1. pkt.

I civile retssager og ved afgørelse af tvister i konkursboer og sager om konkurskarantæne og midlertidige afgørelser om forbud eller påbud kan retten bestemme, at 3 dommere skal deltage i afgørelsen af sagen, hvis visse betingelser er opfyldt, jf. retsplejelovens § 12, stk. 3.

I nævningesager deltager 3 dommere, jf. retsplejelovens § 12, stk. 5.

I længerevarende eller visse omfattende domsmandssager kan der deltage 2 dommere, jf. retsplejelovens § 12, stk. 8 og 9.

Det gælder i de nævnte tilfælde, at uden for hovedforhandlingen kan en enkelt dommer handle på rettens vegne, jf. retsplejelovens § 12, stk. 2, 3. pkt.

I byretten har forslaget derfor samlet set betydning med hensyn til spørgsmål om inhabilitet hos en juridisk dommer i følgende tilfælde:

- under hovedforhandlingen af en sag, der behandles med 3 dommere efter § 12, stk. 3, af en domsmandssag, der behandles med 2 dommere efter § 12, stk. 8 eller 9, eller af en nævningesag.

- under forberedelsen af en sådan sag, medmindre en enkelt dommer handler på rettens vegne. Det afgørende er, om der på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om en dommers inhabilitet, er truffet afgørelse om kollegial behandling i medfør af § 12, stk. 3, 8 eller 9, og i givet fald om den forberedende dommer beslutter at handle på rettens vegne.

Forslaget har dermed ikke betydning under forberedelsen af civile retssager m.v. eller af domsmandssager, så længe der ikke er truffet beslutning efter § 12, stk. 3, 8 eller 9. Dette gælder, selv om der er fremsat anmodning om kollegial behandling efter § 12, stk. 3, eller foretaget indstilling om deltagelse af 2 dommere efter § 12, stk. 8 eller 9, så længe retten henholdsvis rettens præsident ikke har truffet afgørelse om dette spørgsmål.

Forslaget har endvidere ikke betydning under forberedelsen af de nævnte sager eller af en nævningesag, hvis den forberedende dommer beslutter at handle på rettens vegne.

Forslaget medfører ingen ændringer i, hvor mange dommere der skal medvirke i afgørelser under sagen.

Det indebærer, at forud for hovedforhandlingen skal spørgsmålet om en dommers habilitet afgøres af 2 eller 3 dommere i tilfælde omfattet af § 12, stk. 3, 5, 8 eller 9, såfremt den forberedende dommer ikke beslutter at handle på rettens vegne. Retten vil dermed i sådanne tilfælde skulle tiltrædes af en eller flere andre dommere i stedet for den eller de dommere, der i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen. Tiltrædelsen angår kun afgørelsen om inhabilitet, og det er ikke et krav, at den samme eller de samme tiltrædende dommere skal fortsætte som dommer eller dommere i sagen, hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at en eller flere dommere skal vige deres sæde. Det er omvendt heller ikke udelukket, at den eller de samme dommere efter en sådan afgørelse om inhabilitet indtræder i stedet for den eller de inhabile dommere. Deltager ingen af sagens dommere i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., i afgørelsen (dvs., hvor der er rejst ensartede habilitetsspørgsmål vedrørende alle de dommere, der beklæder retten), træffes afgørelsen om inhabilitet af andre dommere på tilsvarende måde.

Under hovedforhandlingen i tilfælde omfattet af § 12, stk. 3, 5, 8 eller 9, gælder, at spørgsmålet om en dommers habilitet skal afgøres af den eller de

tilbageværende dommere, såfremt kun 1 dommer i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen. Hjemlen til at træffe afgørelse med 1 dommer mindre findes i retsplejelovens § 214, stk. 4 og stk. 5, 1. pkt. Hvis mere end 1 dommer i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen, vil retten med henblik på at træffe afgørelse om spørgsmålet om habilitet skulle tiltrædes af andre dommere eller om fornødent erstattes af andre dommere. De tiltrædende dommere skal alene medvirke ved afgørelsen om inhabilitet. Hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at højst 1 dommer skal vige sit sæde, kan sagen fortsætte uden denne dommer, jf. § 214, stk. 4 og stk. 5, 1. pkt. Hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at mere end 1 dommer skal vige sit sæde, vil hovedforhandlingen skulle gå om. Det anførte om dommerantallet gælder, hvor der stadig deltager 2 eller 3 dommere på det tidspunkt, hvor der skal træffes afgørelse om en dommers habilitet. Hvis en dommer allerede er fratrådt af andre grunde, og sagen allerede behandles med en dommer mindre i medfør af § 214, stk. 4 eller stk. 5, 1. pkt., vil hovedforhandlingen skulle gå om, hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at den eller en af de tilbageværende dommere skal vige sit sæde.

I Sø- og Handelsretten har forslaget samlet set betydning med hensyn til spørgsmål om inhabilitet hos en juridisk dommer i følgende tilfælde:

- under hovedforhandlingen af en sag, der behandles med 3 dommere efter § 16, stk. 1, 3. pkt., jf. § 12, stk. 3.

- under forberedelsen af en sådan sag, medmindre en enkelt dommer handler på rettens vegne. Det afgørende er, om der på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om en dommers inhabilitet, er truffet afgørelse om kollegial behandling i medfør af § 12, stk. 3, og i givet fald om den forberedende dommer beslutter at handle på rettens vegne.

Med hensyn til, hvad det nærmere indebærer, henvises til bemærkningerne ovenfor vedrørende byretten for så vidt angår tilfælde omfattet af § 12, stk. 3.

I landsretten har forslaget betydning i alle sager bortset fra tilfælde, hvor en enkelt dommer træffer afgørelse uden for hovedforhandlingen i medfør af retsplejelovens § 7, stk. 1, 2. pkt.

Forslaget medfører ingen ændringer i, hvor mange landsdommere der skal medvirke i afgørelser under sagen.

Det indebærer, at forud for hovedforhandlingen skal spørgsmålet om en dommers habilitet afgøres af 3 landsdommere, såfremt den forberedende landsdommer ikke beslutter at handle på rettens vegne. Retten vil dermed i sådanne tilfælde skulle tiltrædes af en eller flere andre landsdommere i stedet for den eller de dommere, der i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen. Tiltrædelsen angår kun afgørelsen om inhabilitet, og det er ikke et krav, at den eller de samme tiltrædende dommere skal fortsætte som dommer eller dommere i sagen, hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at en eller flere dommere skal vige deres sæde. Det er omvendt heller ikke udelukket, at den eller de samme dommere efter en sådan afgørelse om inhabilitet indtræder i stedet for den eller de inhabile dommere. Deltager ingen af sagens dommere i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., i afgørelsen (dvs. hvor der er rejst ensartede habilitetsspørgsmål vedrørende alle de dommere, der beklæder retten), træffes afgørelsen om inhabilitet af andre dommere på tilsvarende måde.

Under hovedforhandlingen af nævningesager og domsmandssager skal spørgsmålet om en dommers habilitet afgøres af de tilbageværende landsdommere, såfremt kun 1 dommer i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen. Hjemlen til at træffe afgørelse med 1 dommer mindre findes i § 214, stk. 4. Hvis mere end 1 dommer i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen, vil retten med henblik på at træffe afgørelse om spørgsmålet om habilitet skulle tiltrædes af andre landsdommere eller om fornødent erstattes af andre landsdommere. De tiltrædende dommere skal alene medvirke ved afgørelsen om inhabilitet. Hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at højst 1 dommer skal vige sit sæde, kan sagen fortsætte uden denne dommer, jf. § 214, stk. 4. Hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at mere end 1 dommer skal vige sit sæde, vil hovedforhandlingen skulle gå om. Det anførte om dommerantallet gælder, hvor der stadig deltager 3 dommere på det tidspunkt, hvor der skal træffes afgørelse om en dommers habilitet. Hvis en landsdommer allerede er fratrådt af andre grunde og sagen allerede behandles med 1 dommer mindre i medfør af § 214, stk. 4, vil hovedforhandlingen skulle gå om, hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at en eller flere af de tilbageværende dommere skal vige deres sæde.

Under hovedforhandlingen af civile sager og af straffesager uden lægdommere skal spørgsmålet om en landsdommers habilitet afgøres af 3 landsdommere, jf. § 7, stk. 1, 1. pkt. Retten vil dermed i sådanne tilfælde skulle tiltrædes af en eller flere andre landsdommere i stedet for den eller de dommere, der i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen. Hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at en eller flere dommere skal vige deres sæde, vil hovedforhandlingen skulle gå om. Der er herved set bort fra den meget sjældent anvendte mulighed for at beklæde retten med mere end 3 landsdommere.

I Højesteret har forslaget betydning i alle sager.

Forslaget medfører ingen ændringer i, hvor mange højesteretsdommere der skal medvirke i afgørelser under sagen.

Det indebærer, at forud for hovedforhandlingen skal spørgsmålet om en dommers habilitet afgøres af mindst 3 højesteretsdommere, jf. retsplejelovens § 3, stk. 3. Anke- og Kæremålsudvalget vil dermed i sådanne tilfælde om fornødent skulle tiltrædes af en eller flere andre højesteretsdommere i stedet for den eller de dommere, der i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen, hvis denne eller disse dommere er medlemmer af Anke- og Kæremålsudvalget.

Under hovedforhandlingen skal spørgsmålet om en højesteretsdommers habilitet afgøres af mindst 5 højesteretsdommere, jf. § 3, stk. 1. Hvis retten er beklædt med 5 dommere, vil retten dermed skulle tiltrædes af en eller flere andre højesteretsdommere i stedet for den eller de dommere, der i medfør af den foreslåede affattelse af § 62, stk. 2, 2. pkt., ikke deltager i afgørelsen. Hvis afgørelsen om inhabilitet går ud på, at en eller flere dommere skal vige deres sæde, vil hovedforhandlingen skulle gå om, hvis der herefter er mindre end 5 dommere tilbage.

Når dommerantallet som følge af en afgørelse om inhabilitet, der træffes ved indledningen af hovedforhandlingen, kommer under det fastsatte minimum for den pågældende instans og sagstype, er der ikke noget til hinder for, at hovedforhandlingen straks begynder forfra tilnærmelsesvis på det oprindeligt berammede tidspunkt, forudsat at det fornødne antal dommere er til rådighed.

Kun rettens juridiske dommer eller dommere deltager i afgørelser om habilitet. At domsmænd og nævninger ikke deltager i afgørelser om habilitet, følger af gældende ret, jf. retsplejelovens § 86 a og § 91, stk. 2. For så vidt angår sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligretten henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 (ændring af retsplejelovens § 66).

Forslaget berører ikke muligheden for, at en potentiel inhabilitet hos en juridisk dommer håndteres på den måde, at sagen med den pågældende dommers samtykke forud for hovedforhandlingen omfordeles til en anden dommer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 og 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det følger af retsplejelovens § 64, at kendelser, hvorved en enkeltdommer erklærer at ville vige sit sæde, eller hvorved det pålægges en dommer i en kollegialret at vige sit sæde, ikke er genstand for anke eller kære. Imod kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes, kan kæremål rejses. Når det straks forlanges, kan i denne anledning en kort udsættelse af sagen tilstås.

Det foreslås at ændre § 64, således at der efter 2. pkt. indsættes et nyt punktum, der fastsætter, at hvis kendelsen er afsagt af den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, kan kære ske uden særlig tilladelse.

Det foreslåede nye punktum knytter sig til det gældende 2. pkt. og indebærer, at kendelser, hvorved en dommer forkaster en indsigelse mod den pågældendes habilitet, kan kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Ligesom i dag kan en kendelse, hvorved en dommer erklærer at vige sit sæde, ikke kæres, hverken med eller uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Forslaget medfører ingen ændringer for kendelser, der forkaster en indsigelse mod habiliteten hos en person, der ikke deltager i afgørelsen. Sådanne kendelser kan således fortsat kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis dette er foreskrevet, jf. retsplejelovens § 389 a, § 392, stk. 3, § 392 a, stk. 2, og § 968 a, stk. 1.

Det bemærkes, at det er en konsekvens af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 62, stk. 2, 2. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 9), at det ikke længere vil forekomme, at den person, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, deltager i afgørelsen herom sammen med andre. Fremover vil en dommer, der på afgørelsestidspunket beklæder retten alene, kunne træffe en sådan afgørelse, men hvis retten beklædes af flere dommere, skal en dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, fremover ikke deltage i afgørelsen.

Muligheden for uden Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære en afgørelse, hvorved en dommer forkaster en indsigelse mod sin egen habilitet, angår for det første afgørelser i byretten i civile sager og i sager om bevisoptagelse, hvor der ellers kræves Procesbevillingsnævnets tilladelse efter § 389 a.

Muligheden angår endvidere afgørelser i Sø- og Handelsretten i civile sager, hvor der ellers kræves Procesbevillingsnævnet tilladelse efter § 392 a, stk. 2.

Muligheden angår endvidere afgørelser i landsretten i civile sager, hvor der ellers kræves Procesbevillingsnævnets tilladelse efter § 392, stk. 3.

Muligheden angår endelig afgørelser i landsretten i straffesager, hvor der ellers kræves Procesbevillingsnævnets tilladelse efter § 968 a, stk. 1.

Når kære kan ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse i medfør af det foreslåede nye § 64, 3. pkt., skal kære i øvrigt ske i de former og inden for de frister, der gælder for kære af den pågældende afgørelse, jf. retsplejelovens §§ 393 og 394 henholdsvis §§ 969 og 970.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 og 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af retsplejelovens § 66, stk. 1, 1. pkt., at reglerne om dommeres habilitet også finder anvendelse på nævninger, domsmænd, sagkyndige retsmedlemmer, fuldmægtige ved domstolene og retsvidner. Reglerne finder endvidere tilsvarende anvendelse for lægdommere i boligretten og for børnesagkyndige dommere, jf. lov om boligforhold § 96, stk. 1, 3. pkt., og

barnets lov § 150, stk. 4, 2. pkt. Det fremgår af retsplejelovens § 66, stk. 1, 2. pkt., at afgørelsen af habilitetsspørgsmålet træffes af retten.

Hvad der nærmere forstås ved, at "retten" træffer afgørelse, må udledes af andre bestemmelser. Nævninger og domsmænd deltager ikke i afgørelser om habilitet, jf. retsplejelovens § 86 a og § 91, stk. 2. Sagkyndige retsmedlemmer og børnesagkyndige dommere deltager i afgørelser om habilitet, som træffes under hovedforhandlingen, og sagkyndige retsmedlemmer – men ikke børnesagkyndige dommere – kan tilkaldes til at deltage i sådanne afgørelser under forberedelsen, jf. retsplejelovens §§ 20 og 20 a og barnets lov § 148. Lægdommere i boligretten deltager i afgørelser om habilitet, jf. lov om boligforhold § 93 og § 96, stk. 2.

Det foreslås i § 66 at indsætte et nyt *stk. 3*, der fastsætter, at sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager ikke deltager i afgørelser om habilitet.

Forslaget indebærer, at sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager fremover ikke skal deltage i afgørelser om habilitet. Dette gælder både afgørelser om en juridisk dommers habilitet og afgørelser om det pågældende sagkyndige retsmedlems eller den pågældende lægdommer i boligrettens habilitet og afgørelser om et andet sagkyndigt retsmedlems eller en anden lægdommer i boligrettens habilitet.

Sagkyndige retsmedlemmer omfatter for det første sagkyndige medlemmer i Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 16, stk. 3-6.

Sagkyndige retsmedlemmer omfatter endvidere sagkyndige medlemmer i civile sager, i sager om forbud og påbud, i tvister i konkursboer, i sager om konkurskarantæne og i søstraffesager ved byretten og landsretten, jf. retsplejelovens §§ 20-20 b.

Sagkyndige retsmedlemmer omfatter endvidere børnesagkyndige medlemmer, jf. barnet lov § 148, stk. 1.

Sagkyndige retsmedlemmer omfatter endvidere teologisk sagkyndige medlemmer i præsteretten og bisperetten, jf. lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager §§ 5, 9 og 11.

Forslaget angår afgørelser om habilitet, der træffes af den ret, hvor der er spørgsmål om et eller flere retsmedlemmers habilitet.

I tilfælde af, at den materielle afgørelse i sagen senere ankes, og der i ankeinstansen medvirker sagkyndige retsmedlemmer, deltager de sagkyndige retsmedlemmer på linje med de juridiske dommere i afgørelsen om en eventuel påstand om ophævelse af dommen som følge af inhabilitet i den foregående instans.

Forslaget angår heller ikke kæreinstansens afgørelse, når en afgørelse om inhabilitet er påkæret særskilt. Den eneste sagstype, hvor der kan medvirke sagkyndige retsmedlemmer i kæresager, er dog, når der i 1. instans har medvirket sagkyndige retsmedlemmer i en sag om forbud eller påbud, jf. retsplejelovens § 20, stk. 2, 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 og 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Retsplejelovens § 133 fastsætter, at en advokat har møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure. Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der afsluttes med mundtlig hovedforhandling. Den ene sag kan være en byretssag, forudsat at det er en sag med kollegial behandling eller en sag, hvor der medvirker sagkyndige dommere.

Det foreslås at i § 133, stk. 4, 2. pkt., at ændre »sagkyndige dommere« til »sagkyndige retsmedlemmer«.

Forslaget indebærer, at sprogbrugen i retsplejelovens § 133 bringes i overensstemmelse med sprogbrugen i retsplejelovens øvrige bestemmelser, der konsekvent anvender udtrykket »sagkyndige retsmedlemmer«.

Sagkyndige retsmedlemmer er det samme som sagkyndige dommere, men i lovteksten anvendes udtrykket sagkyndige retsmedlemmer, idet ordet »dommer« i lovteksten generelt betegner en juridisk dommer.

Forslaget er redaktionelt og medfører ingen realitetsændringer af reglerne om landsretsprøven.

Til § 2

De foreslåede ophævelser af § 1, nr. 1 og 2, i lov nr. 1765 af 29. december 2025 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om ægtefælleskifte m.v. og forskellige andre love (forhøjelse af antallet af dommere og digital behandling af straffesager og sager om forebyggende rekonstruktion, rekonstruktion, konkurs, gældssanering og ægtefælleskift m.v.), er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 3 og 4. De to ændringer er endnu ikke trådt i kraft.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslaget § 1, nr. 3 og 4, samt til pkt. 2.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Ifølge den gældende § 3 b i lov om tv-overvågning gælder bestemmelserne i artikel 14 i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelseslovens § 22 uanset en eventuel skiltning i medfør af §§ 3 og 3 a.

Det foreslås at ændre § 3b i tv-overvågningsloven, således at bestemmelsen henviser til artikel 13 i databeskyttelsesforordningen.

Den foreslåede ændring indebærer, at det tydeliggøres, at private og offentlige myndigheder – uanset en eventuel skiltning i medfør af lovens §§ 3 og 3 a – fremadrettet vil skulle iagttage de regler om oplysningspligt, som følger af databeskyttelsesforordningens artikel 13 og databeskyttelseslovens § 22, når der indsamles personoplysninger ved brug af tv-overvågning. Meddelelsen skal indeholde de oplysninger, som følger af forordningens artikel 13, stk. 1-2. Disse oplysninger skal gives på tidspunktet, hvor personoplysningerne indsamles.

For nærmere om, hvordan oplysningspligten kan iagttages henvises til pkt. 2.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede ændring vil endvidere indebære, at private og offentlige myndigheder alene vil kunne undlade at opfylde oplysningspligten i forbindelse med tv-overvågning, hvis betingelserne i databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 4, eller databeskyttelseslovens § 22 er opfyldt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. april 2027, jf. dog stk. 2.

Det foreslås i *§ 2, stk. 2*, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af lovforslagets § 1, nr. 3 og 4 (forslaget om justering af antallet af dommere) samt 7 (forslaget til § 33 a om lydoptagelser med henblik på udarbejdelse af retsbøger).

Det i stk. 1 fastsatte ikrafttrædelsestidspunkt vil således finde anvendelse for lovforslagets § 1, nr. 1, 2, 5, 6 og 8-12, mens ikrafttrædelsen af § 1, nr. 3, 4 og 7 afhænger af, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for bestemmelsens ikrafttræden.

Bestemmelsen vil for det første indebære, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte, hvornår forøgelsen af antallet af landsdommere ved Vestre Landsret til hhv. 40 og 41, jf. lovforslagets § 1, nr. 3 og 4, skal træde i kraft. Det skyldes, at der på nuværende tidspunkt er udpeget henholdsvis landsdommere fra Vestre landsret til Undersøgelseskommissionen om SKAT og Undersøgelseskommissionen om hjemsendelser i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE-kommission II). Formålet er at sikre, at to af de ekstra stillinger, der med hjemmel i henholdsvis tekstanmærkning nr. 101. ad 11.41.02. og tekstanmærkning nr. 126. ad 11.41.02. på finanslovens § 11, er etableret ved Vestre Landsret i forbindelse med udpegningen af dommerne til undersøgelseskommissionerne, ikke bortfalder ved første ledighed i en fast stilling ved Vestre Landsret, efter dommerne er returneret til embedet.

Med bestemmelsen skabes der for så vidt angår lovforslagets § 1, nr. 7, mulighed for, at ordningen om lydoptagelse med henblik på udarbejdelse af retsbøger først iværksættes, når de nødvendige tekniske, organisatoriske og administrative forudsætninger er til stede.

Det foreslås i *stk. 3*, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at § 1, nr. 7, efter bestemmelsens ikrafttræden, jf. stk. 2, enten ikke finder anvendelse eller først finder anvendelse på et senere tidspunkt i bestemte retskredse og retsinstanser eller for bestemte sagstyper, herunder at Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at § 1, nr. 7, efter bestemmelsens ikrafttræden ikke

længere finder anvendelse i bestemte retskredse og retsinstanser eller for bestemte sagstyper.

Denne udformning giver mulighed for en gradvis og differentieret implementering af ordningen. Ordningen kan således indføres trinvis, eksempelvis ved først at omfatte udvalgte domstole eller bestemte sagstyper, hvor anvendelsen af lydoptagelse og automatisk transskribering vurderes særligt velegnet. Samtidig skabes der mulighed for at tage højde for forskelle i sagstyper, arbejdsgange, teknisk infrastruktur ved de enkelte domstole.

Ikrafttrædelsesmodellen understøtter dermed, at der kan indhentes erfaringer med ordningen i praksis, og at nødvendige justeringer kan foretages undervejs. Dermed sikres den fornødne fleksibilitet til enten at udvide anvendelsen af ordningen, tilpasse den eller bringe den helt eller delvist til ophør, hvis ordningen ikke viser sig hensigtsmæssig.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3 lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde.

Det foreslås, at lovens § 4 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

For så vidt angår Færøerne og Grønland bemærkes det, at disse dele af riget har egne retsplejelove. §§ 1-3 i nærværende ændringslov vil derfor ikke finde anvendelse for Færøerne og Grønland og vil ikke kunne sættes i kraft for disse dele af riget.

Det bemærkes, at det følger af § 7 i tv-overvågningsloven, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning kan sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Det foreslås på den baggrund, at § 4 i nærværende ændringslov ved kongelig anordning helt eller delvis skal kunne sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Det bemærkes i den forbindelse, at Færøerne har overtaget lovgivningskompetencen på området om privat tv-overvågning, som også

omfatter lovgivningen om behandling af personoplysninger hos færøske myndigheder. Lovforslagets skal derfor ikke gælde for Færøerne eller ved kongelig anordning kunne sættes i kraft for Færøerne.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	*Lovforslaget*
	§ 1 I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1298 af 11. juli 2025, som ændret ved § 1 i lov nr. 1765 af 29. december 2025 og § 2 i lov nr. 263 af 11. februar 2026, foretages følgende ændringer:
§ 5. --- *Stk. 2.* Østre Landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og mindst 62 andre landsdommere. Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 38 andre landsdommere. *Stk. 3-6.* ---	**1.** I *§ 5, stk. 2, 1. pkt.,* ændres »62« til: »64«. **2.** I *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* ændres »38« til: »39«. **3.** I *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* ændres »39« til: »40«. **4.** I *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* ændres »40« til: »41«.
§ 9. --- Stk. 2. Københavns Byret består af en præsident og mindst 42 andre dommere. Stk. 3-11. --- Stk. 12. Ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-11, kan der udnævnes højst yderligere 44 dommere ved byretterne. For at give mulighed for, at dommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. § 51 a, kan der udnævnes yderligere op til 8 dommere. Der kan højst udnævnes yderligere 8 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 2-5, yderligere 6 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved Retten på Bornholm. Ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, hvor der er udnævnt 1 eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres.	**5.** I *§ 9, stk. 2,* ændres »42« til: »41«. **6.** I *§ 9, stk. 12, 1. pkt.,* ændres »44« til: »40«.
	7. Efter § *33* indsættes: »**§ 33 a.** Det, der passerer under retsmødet, lydoptages med henblik på automatisk transskribering til

	brug for indførsler i retsbogen, jf. dog stk. 2. *Stk. 2.* Rettens formand kan bestemme, at der ikke skal ske lydoptagelse og automatisk transskribering som nævnt i stk. 1. *Stk. 3.* Lydoptagelse og transskribering efter stk. 1 udgør et internt arbejdsredskab for retten, jf. § 41 d, stk. 3. *Stk. 4.* Medmindre højere straf er forskyldt efter lovgivningen i øvrigt, straffes med bøde den, der uberettiget videregiver lydoptagelser eller transskriberinger, som er foretaget i medfør af stk. 1. *Stk. 5.* Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af lydoptagelse og transskribering efter stk. 1, herunder om tekniske krav, sikkerhed, adgang for rettens personale samt opbevaring og sletning «.
Kapitel 5 *Tilfælde, hvor rettens personer skal eller kan vige deres sæde*	**8.** I *overskriften* til *kapitel 5* udgår »eller kan«.
§ 62. --- *Stk. 2.* Afgørelse om en dommers habilitet træffes af retten ved kendelse. Beklædes retten af flere dommere, er den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, ikke udelukket fra at deltage i afgørelsen.	**9.** I *§ 62, stk. 2, 2. pkt.,* udgår »ikke«.
§ 64. Kendelser, hvorved en enkeltdommer erklærer at ville vige	**10.** I *§ 64* indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

sit sæde, eller hvorved det pålægges en dommer i en kollegialret at vige sit sæde, er ikke genstand for anke eller kære. Imod kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes, kan kæremål rejses. Når det straks forlanges, kan i denne anledning en kort udsættelse af sagen tilstås.	»Er kendelsen afsagt af den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, kan kære ske uden særlig tilladelse.«
§ 66. De om dommere givne forskrifter finder også anvendelse på nævninger, domsmænd, sagkyndige retsmedlemmer, fuldmægtige ved domstolene og retsvidner. Afgørelsen af habilitetsspørgsmålet træffes af retten. *Stk. 2*. Når nævninger, domsmænd eller sagkyndige retsmedlemmer medvirker, skal rettens formand, inden behandlingen af den enkelte sag begynder, spørge disse, om der foreligger nogen omstændighed, som er til hinder for, at de medvirker i sagen.	**11.** I *§ 66* indsættes som *stk. 3:* »*Stk. 3.* Sagkyndige retsmedlemmer og lægdommere i boligsager deltager ikke i afgørelser om habilitet.«

§ 133. --- *Stk. 2.* --- *Stk. 3.* Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der afsluttes med mundtlig hovedforhandling. *Stk. 4.* Den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5, eller en sag for Arbejdsretten. Byretssagen, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 1, nr. 5, skal være en sag med kollegial behandling eller en sag, hvor der medvirker sagkyndige dommere. Sagen for Arbejdsretten skal indeholde en hovedforhandling. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne, for Grønlands Landsret som kollegial ret eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil. *Stk. 5-6.* ---	**12.** I *§ 133, stk. 4, 2. pkt.,* ændres »sagkyndige dommere« til: »sagkyndige retsmedlemmer«
	§ 2 I lov nr. 1765 af 29. december 2025 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om ægtefælleskifte m.v. og forskellige andre love (Forhøjelse af antallet af dommere og digital behandling af straffesager og sager om forebyggende rekonstruktion, rekonstruktion, konkurs, gældssanering og ægtefælleskifte m.v.) foretages følgende ændringer:

§ 1 **1.** I *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* ændres »38« til: »39«. **2.** *§ 5, stk. 2, 2. pkt.,* affattes således: »Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 40 andre landsdommere.«	**1.** *§ 1, nr. 1 og 2,* ophæves.
	§ 3 I lov om tv-overvågning, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 24. februar 2023 som ændret senest ved § 4 i lov nr. 734 af 20. juni 2025 foretages følgende ændringer:

§ 3 b. Bestemmelserne i artikel 14 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesforordningen) og databeskyttelseslovens § 22 gælder uanset en eventuel skiltning i medfør af §§ 3 og 3 a.	**1.** I § 3 b, ændres »artikel 14« til: »artikel 13«.